

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen april 2021			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Verordening tot wijziging van de verordening individuele inkomenstoelage	Een nieuw tarief van € 875,- wordt toegevoegd voor tweeoudergezinnen met minimaal één kind in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar.	Individuele Inkomensloeslag	M2
Tozo 4	De periode om in aanmerking te komen voor Tozo is verlengd van 1 april tot en met 30 juni 2021 (Tozo 4).	Tozo	R1.2
Aangenomen motie	Vrijstelling giften tot een bedrag van € 1.200,- per kalenderjaar.	Giften	W
Wijziging Regeling Participatiewet	Aanvulling met verschillende tegemoetkomingen in verband met de toeslagenaffaire.	Schadevergoeding	W
Diverse bezwaren	Verduidelijking datum opschorting.	Uitkering opschorten of blokkeren	W1.3

Uitkering opschorten of blokkeren (W1.3)

Algemeen

Opschorten is een juridisch instrument dat alleen gehanteerd kan worden als daar een wettelijke grondslag voor is.

Blokkeren is een administratieve handeling, namelijk het niet betalen van de uitkering.

Hieronder wordt uitgewerkt in welke gevallen en onder welke voorwaarden de uitkering opgeschort of geblokkeerd (zie schema) kan worden.

Opschorten

Wanneer opschorten?

In artikel 54, lid 1 en artikel 40, lid 3 van de Participatiewet wordt opgesomd in welke gevallen het recht op uitkering opgeschort kan worden. Deze paragraaf heeft met name betrekking op opschorten op grond van artikel 54, lid 1.

Opschorten op grond van artikel 54, lid 1 Participatiewet

De betrokkene is verplicht aan het college op verzoek of uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden te melden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand (de inlichtingenplicht, artikel 17, lid 1 van de Participatiewet).

Daarnaast is de betrokkene verplicht aan het college desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van deze wet (medewerkingsplicht, artikel 17, lid 2 van de Participatiewet). Deze verplichting tot medewerking vormt een ondersteuning van de hoofdverplichting tot het verstrekken van - voor het recht op bijstand of de arbeidsinschakeling - relevante informatie en dient om de juistheid van de verschafte informatie te kunnen verifiëren. Beide verplichtingen liggen als het ware in elkaars verlengde en moeten in onderlinge samenhang, en ook in verbinding met artikel 53a van de Participatiewet (verstrekking en onderzoek gegevens), worden gezien.

Het college kan, indien de betrokkene de voor de verlening van bijstand van belang zijnde gegevens of de gevorderde bewijsstukken niet, niet tijdig of onvolledig heeft verstrekt (schending inlichtingenplicht, zoals hierboven uiteengezet) én hem dit te verwijten valt, dan wel indien de betrokkene anderszins onvoldoende medewerking verleent (schending medewerkingsplicht, zoals hierboven uiteengezet) het recht op bijstand voor de duur van ten hoogste acht weken opschorten.

Opschorten op grond van artikel 40, lid 3 Participatiewet

Het recht op bijstand kan worden opgeschort als blijkt dat het door de betrokkene verstrekte adres van hemzelf, zijn echtgenoot of kind afwijkt van het adres waaronder de betrokkene in de basisregistratie personen staat ingeschreven. Hiervoor gelden specifieke regels. Hier wordt volstaan met een verwijzing naar art. 40, derde tot en met zesde lid van de Participatiewet.

Inkennisstelling en hersteltermijn

De betrokkene moet schriftelijk in kennis gesteld worden van de opschorting en in de gelegenheid gesteld worden het verzuim binnen een bepaalde termijn (de hersteltermijn) te herstellen (artikel 54, lid 2 van de Participatiewet).

Ingangsdatum en duur opschorting

De opschorting gaat in:

- op de eerste dag van de periode waarop het verzuim betrekking heeft (bijv. als bankafschriften over de periode van 1 mei 2008 tot 1 juni 2008 worden opgevraagd, opgeschort met ingang van 1 mei 2008) of;
- vanaf de dag van het verzuim indien niet kan worden bepaald op welke periode het verzuim betrekking heeft (bijv. betrokkene verleent onvoldoende medewerking aan een heronderzoek door niet te verschijnen op de datum en het tijdstip waarop hij voor een gesprek is opgeroepen. Het college schort de bijstand per die datum op).

De opschorting duurt maximaal 8 weken. De hersteltermijn rekt deze termijn niet op.

De ingangsdatum van de opschorting kan ook in het verleden liggen. Als deze echter langer dan 8 weken geleden is, is het niet zinvol om op te schorten. Deze opschorting zal dan gevolgd worden door een intrekking op grond van 54, lid 3 omdat de maximale opschortingstermijn is verstreken waardoor een grotere bewijslast ontstaat. (zie ook paragraaf 1.3.2)

Verzuim niet hersteld binnen hersteltermijn

Als het verzuim niet binnen de geboden hersteltermijn hersteld is (en de maximale opschortingstermijn nog niet is verstreken), kan de uitkering na afloop van die termijn met ingang van de eerste dag van de opschorting ingetrokken worden op grond van artikel 54, lid 4 van de Participatiewet.

Na de hersteltermijn verstrekte gegevens

Als de gevraagde gegevens na afloop van de hersteltermijn alsnog worden geleverd, hoeven deze niet meer meegenomen te worden. De rechter toetst dan alleen of aan de regels voor opschorten is voldaan (o.a. is er een goede brief gestuurd, is er hersteltermijn geboden, was het verwijtbaar). Als dat het geval is blijven de opschorting en de intrekking in stand.

Blokkeren

Blokkeren is een administratieve handeling, namelijk het niet betalen van de uitkering. De betrokkene wordt via de uitkeringsspecificatie op de hoogte gesteld van de blokkering. Hierover wordt geen aparte brief gestuurd. Blokkeren is op grond van art. 79 van de Participatiewet gelijkgesteld met een besluit zodat hiertegen ook bezwaar gemaakt kan worden.

Een blokkering wordt altijd gevolgd door een definitief besluit over het recht op bijstand of door een opheffing van de blokkering.

Betrokkene kan ook te allen tijde nog stukken aanleveren. Deze moeten altijd meegenomen worden, tijdens de beoordeling van het recht en ook in bezwaar en beroep.

Wanneer blokkeren?

Hoewel de blokkering van de uitkering geen rechtsgrond kent in de Participatiewet kan de uitkering geblokkeerd worden wanneer er onzekerheid bestaat over het verdere recht op bijstand. De uitkering wordt geblokkeerd als er een gegronde vermoeden is dat:

het recht op bijstand niet meer bestaat;

er recht op een lagere uitkering bestaat of

de inlichtingenplicht (artikel 17, lid 1 Participatiewet) niet is nagekomen

Het is raadzaam de uitkering te blokkeren vooruitlopend op een besluit inzake het intrekken of herzien van het recht op bijstand indien het verzuim niet meer te herstellen is. Denk aan gevallen waarin een

gezamenlijke huishouding wordt geconstateerd of in het verleden ontvangen inkomsten of verrichtte werkzaamheden zijn verzwegen.

Duur blokkeren

Er is geen termijn in de wet gesteld voor blokkeren. Het is echter wenselijk deze zo kort mogelijk te houden. In aansluiting bij de termijn voor opschorten hebben we deze termijn ook op maximaal 8 weken gesteld.

Hersteltermijn

Er hoeft geen hersteltermijn geboden te worden. Het mag wel als dat wenselijk is.

Deblokkeren of intrekken/herzien

Als is gebleken dat het recht op bijstand nog steeds (ongewijzigd) bestaat, zal de uitkering uiteraard gedeblokkeerd worden.

Als is gebleken dat geheel (of gedeeltelijk) geen recht op bijstand meer bestaat, wordt de uitkering beëindigd en eventueel ingetrokken (of herzien) op grond van artikel 54, lid 3 van de Participatiewet.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen oktober 2020			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Aanpassing Regeling Participatiewet, loaw en loaz	Aanvulling lijst van vrij te laten schadevergoedingen	Schadevergoeding	W
Jurisprudentie (Rechtbank Noord-Nederland 03-04-2017, nr. 16/1352 LEE) en ECLI:NL:CRVB:2016:4529 en meer	De transitievergoeding moet niet aangemerkt worden als vermogen, maar als inkomen.	Schadevergoeding	W
ECLI:NL:CRVB:2020:1525	Vanaf 4 augustus 2020 moet bij het bepalen van de maximale hoogte van de boete geanticipeerd worden op de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Dat betekent dat, i.p.v. met 10% van de bijstandsnorm, nu gerekend moet worden met slechts 5% van de toepasselijke bijstandsnorm.	Boetes	W4.7
Beleid omtrent het begrip "aaneengesloten" uit de Tozo-regeling gewenst	Bij wisselende inkomsten (met mogelijk één maand met inkomsten boven de norm) wordt de Tozo-regeling niet beëindigd. Het recht op Tozo blijft bestaan, waardoor er nog steeds sprake is van een aaneengeloten periode.	Bijstand voor Levensonderhoud	R1.2
Verduidelijking	Verduidelijking van het moment waarop op individuele basis de ALO-kop gecompenseerd wordt.	Individualisering van de bijstandsnorm	W2.1.10
Tozo 3	De Tozo-regeling is verlengd tot 31 maart 2021. Dit betreft een continuering van Tozo 2, met enkele aanpassingen.	Tozo	R1.2.1 t/m R1.2.4

Boetes (W4.7)

In de eerdere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 november 2014 was al vastgesteld dat de boetes moeten worden getoetst op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd (artikel 5:46, tweede lid, van de Awb). Vervolgens heeft de Centrale Raad van Beroep op 11 januari 2016 beslist dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene. Deze uitspraken hebben geleid tot nieuwe boetewetgeving per 1-1-2017.

Mate van verwijtbaarheid

Op basis van het voorgaande wordt de hoogte van de boete verplicht als volgt vastgesteld:

- 100% van het benadelingsbedrag als sprake is van opzet en deze moet bewezen worden (het willens en wetens benadelen van de gemeente, met het oogmerk om fraude te plegen). Voor een uitleg over - en voorbeelden van - opzet klik hier;
- 75% van het benadelingsbedrag bij grove schuld (ernstige tegen opzet aangrenzende mate van verwijtbaarheid). Voor een uitleg over - en voorbeelden van - grove schuld klik hier;
- 50% van het benadelingsbedrag als er geen sprake is van opzet of grove schuld (normale verwijtbaarheid). Voor een uitleg over - en voorbeelden van - normale verwijtbaarheid klik hier;
- 25% van het benadelingsbedrag bij verminderde verwijtbaarheid. Voor een uitleg over - en voorbeelden van - verminderde verwijtbaarheid klik hier;
- 10% van het benadelingsbedrag bij "niet kunnen" of geringe termijnoverschrijding. Voor een uitleg over - en voorbeelden van - "niet kunnen" en geringe termijnoverschrijding klik hier.

Maximale boete

Absoluut wettelijk maximum

De boete kan op grond van 18a, eerste lid, Participatiewet en artikel 2, zevende lid, Boetebesluit socialezekerheidswetten per 1 januari 2017 nooit hoger zijn dan de maximale geldboete die de strafrechter op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht zou hebben kunnen opleggen. De hoogte van die maximumgrens is afhankelijk van de hoogte van het benadelingsbedrag. Is het benadelingsbedrag per 1-1-2020 lager dan € 11.600,- (was per 1-1-2018 € 11.067,-), dan geldt een ander regime dan in de gevallen dat het benadelingsbedrag hoger is dan € 11.600,- (was per 1-1-2018 € 11.067,-).

In een schema ziet dat er als volgt uit:

Is het benadelingsbedrag > € 11.600?

Ja

Nee

Categorie verwijtbaarheid

Uitgangspunt max. boetehoogte

Uitgangspunt max. boetehoogte

Opzet

€ 87.000,- (tot 1-1-2020 was dit € 83.000,-)

100% van benadelingsbedrag

Grove schuld

€ 8.700,- (tot 1-1-2020 was dit € 8.300,-)

75% van benadelingsbedrag

Normale verwijtbaarheid

€ 5.800,- (tot 1-1-2020 was dit € 5.530,-)

50% van benadelingsbedrag

Verminderde verwijtbaarheid

€ 2.900,- (tot 1-1-2020 was dit € 2.760,-)

25% van benadelingsbedrag

Niet kunnen / geringe termijnoverschrijding

€ 1.160,- (tot 1-1-2020 was dit € 1.100,-)

10% van benadelingsbedrag

Bovenstaande maximumbedragen gelden ook voor recidiveboetes.

Fictieve draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Mogelijk moet het wettelijk absolute maximum boetebedrag verder gematigd worden.

Op 11 januari 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep namelijk een uitspraak gedaan waarin werd vastgelegd dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene.

Bij boeteopleggingen vanaf 11 januari 2016 wordt voor de berekening van de maximale boete de fictieve draagkracht gelijkgesteld met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm.

De gematigde maximale boetes worden overeenkomstig de redelijke termijn uitgewerkt:

- Opzet: 24 maanden (vermenigvuldigd met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm);
- Grove schuld: 18 maanden (vermenigvuldigd met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm);
- Normale verwijtbaarheid: 12 maanden (vermenigvuldigd met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm);
- Verminderde verwijtbaarheid: 6 maanden (vermenigvuldigd met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm);
- Niet kunnen: 2 maanden (vermenigvuldigd met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm).

Eventueel vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens, moet meegewogen worden bij de berekening van de gematigde maximale boete. Om het vermogen op het moment van boeteoplegging vast te kunnen stellen, moeten dus eerst alle bankafschriften van de meest recente maand en een schuldenoverzicht opgevraagd worden. Van het eventuele saldo wordt eenmaal de geldende bijstandsnorm afgetrokken. Het restant tel je vervolgens bij de maximum boete op.

Tip

Voorbeeld zonder vermogen:

Alleenstaande zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 2.000,-, opzet 100% = € 2.000,-. 10% van de alleenstaandenorm (per 1-1-2017) = € 98,-. De maximum boete is dan € 98,- x 24 maanden = € 2.350,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag lager is dan de maximum boete, wordt de boete vastgesteld op het benadelingsbedrag.

Tip

Voorbeeld zonder vermogen:

Gehuwde zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 8.000,-, grove schuld 75% = € 6.000,-. 10% van de gehuwdenorm (per 1-1-2017) = € 140,-. De maximum boete is dan € 140,- x 18 maanden = € 2.520,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag de maximumboete overschrijdt, wordt de boete vastgesteld op het maximum boetebedrag.

Tip

Voorbeeld met vermogen:

Alleenstaande, met een vermogen van € 7.000,- en een benadelingsbedrag (schuld aan de gemeente) van € 3.600,-. Het vermogen is dan € 3.400,- minus eenmaal de geldende bijstandsnorm. De boete bij normale verwijtbaarheid 50% = € 1.800,-. Dat is dan ook de feitelijke boete, omdat de draagkracht toereikend is (€ 1.170,- max. boete (per 1-1-2017) + € 3.400,- vermogen minus bijstandsnorm).

Geeft een belanghebbende inzage in zijn vermogen (en er blijkt geen vermogen te zijn), dan wordt de wettelijke maximum boete dus altijd verder gematigd op grond van de fictieve draagkracht. Blijkt er wel vermogen te zijn, dan wordt hiermee rekening gehouden en kan de boete (afhankelijk van de hoogte van het vermogen) uitkomen op een gematigde maximumboete of de absoluut wettelijke maximumboete.

Geeft een belanghebbende geen inzage in zijn vermogen, dan kun je voorbij gaan aan het verder maximeren van de boete op basis van deze jurisprudentie. Het benadelingsbedrag i.c.m. de mate van verwijtbaarheid wordt dan dus ook de daadwerkelijke boete. De absoluut wettelijke maximumboete van artikel 18a, eerste lid, Participatiewet geldt uiteraard altijd!

Warning

Het moment van het besluit tot het opleggen van de boete is bepalend voor de berekening van de gematigde maximale boete. Er mag dus niet vooruitgelopen worden op een mogelijke inkomensverbetering. Als een belanghebbende op het moment van het opleggen van de boete beschikt over een inkomen uit arbeid dat de bijstandsnorm ruim overschrijdt, dan geven zijn financiële omstandigheden geen aanleiding om de boete verder te matigen wegens verminderde draagkracht (zie ECLI:NL:CRVB:2017:2482).

Zie het normenoverzicht voor de gematigde maximale boetes, die (wanneer er geen vermogen aanwezig is) op basis van de jurisprudentie opgelegd kunnen worden.

Daadwerkelijke draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Op grond van de uitspraak van 16 mei 2017 van de Centrale Raad van Beroep (ECLI:NL:CRVB:2017:1816) wordt er bij het opleggen van de boete geen rekening gehouden met de daadwerkelijke draagkracht van een belanghebbende. Ook als een belanghebbende aangeeft dat er geen daadwerkelijke draagkracht is, dient bij het vaststellen van de hoogte van de boete slechts rekening gehouden te worden met de fictieve draagkracht.

Minimum boetebedrag

Er bestaat geen minimumboete. In het Boetebesluit socialezekerheidswetten is vastgelegd dat indien een overtreding van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, en niet volstaan kan worden met het geven van een schriftelijke waarschuwing, als uitgangspunt een bestuurlijke boete van € 150,- wordt vastgesteld, tenzij een afwijkend bedrag noodzakelijk is voor de vaststelling van een evenredige boete. De boete dient afgestemd te worden op de mate van verwijtbaarheid:

- boete 100% van € 150,- bij opzet;
- boete 75% van € 150,- (= € 110,-) bij grove schuld;
- boete 50% van € 150,- (= € 70,-) bij normale verwijtbaarheid;
- boete 25% van € 150,- (= € 30,-) bij verminderde verwijtbaarheid;
- boete 10% van € 150,- (= € 10,-) bij niet kunnen of geringe termijnoverschrijding.

Afronding

In het Boetebesluit socialezekerheidswetten staan geen regels meer opgenomen over de afronding van de boetes. Binnen de gemeente Arnhem worden vanuit efficiency-overwegingen alle boetes altijd afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden.

Recidive

Bij recidive is 150% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

Tip

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 2.600,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 1.300,-. De recidiveboete wordt dan € 1.300,- x 150% = € 1.950,-.

Is het benadelingsbedrag echter hoger dan de maximumboete, dan geldt dus de maximumboete en wordt bij de recidiveboete 150% van de maximale periode (die gekoppeld is aan de mate van verwijtbaarheid) het uitgangspunt.

Tip

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 4.000,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 2.000,-. De maximumboete is dan € 1.680,- (norm per 1-1-2017). De recidiveboete wordt dan € 140,- (= 10% van de norm per 1-1-2017) x 150% van 12 maanden = € 2.520,-.

IN SCHEMA

Vanaf 1-1-2020: Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Eveneens is in het schema een stappenplan opgenomen.

Tot 1-1-2020: Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Eveneens is in het schema een stappenplan opgenomen.

Overgangsrecht

Het nieuwe boeteregime per 1-1-2017 heeft geen overgangsrecht. Dit betekent dat het nieuwe boeteregime (welke gunstiger uitvalt) na de inwerkingtreding voor alle gevallen geldt. Dus ook voor de gevallen waarin de schending van de inlichtingenplicht al is begonnen voor de inwerkingtreding, maar daarna nog voortduurt (bijvoorbeeld vanwege een lopend bezwaarschrift).

Informatie over de boeteoplegging vóór 1 januari 2017 vind je hier.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen juni 2020			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2020:489)	Geen hersteltermijn noodzakelijk als een persoon geïrriteerd raakt, boos wordt of met stemverheffing gaat praten tijdens een huisbezoek, wel waarschuwing.	Huisbezoek	W6.2.7
Verduidelijking	Verduidelijking van de richtlijn op bepaalde onderdelen en toevoeging van onderdeel " <i>Vakantie of verleggen van domicilie?</i> ".	Verblijf in buitenland	W
Ministeriële regeling Tozo	Verlenging van de Tozo-regeling met 4 maanden met strengere voorwaarden, nl: - uitkering levensonderhoud: inkomen partner telt mee; - bedrijfskapitaal: verklaring van geen faillissement of suseance van betaling.	Tozo	R1.2
Normenbrief per 1-7-2020	Nieuwe normbedragen per 1 juli 2020 doorgevoerd.	PW-normbedragen per 1 juli 2020 en Overige PW-normbedragen	W2.2.1 en W
Coronavirus COVID-19	Vanwege het coronavirus zijn enkele tijdelijke maatregelen binnen W&I doorgevoerd, zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Het gebruik maken van de lichte procedure bij boeteoplegging; • Het blijven uitbetalen van de bijstandsuitkering als de maximale vakantieduur wordt overschreden omdat reizen onmogelijk was; 	<ul style="list-style-type: none"> • Procedure • Verblijf in het buitenland 	<ul style="list-style-type: none"> • W4.6 • W

	<ul style="list-style-type: none"> • Omdat de regering geld voor laptops heeft verstrekt aan SIVON, zal de ouder die bijzondere bijstand vraagt voor een laptop moeten worden verwezen naar de school waarop het kind zit; • De zoektijd voor jongeren hoeft gedurende de periode 1 maart tot 1 oktober niet opgelegd te worden. De gemeente Arnhem maakt gebruik van deze geboden ruimte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tweedehands prijzen • Melding / aanvraag 	<ul style="list-style-type: none"> • M • W1.2.1
*1 Collegebesluit versoepeling terugvorderingsbeleid per 1 juli 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden opgenomen wanneer er sprake is van dringende redenen; • Van brutoering wordt afgezien als de terugvordering niet het gevolg is van schending inlichtingenplicht; • Als inwoner gegevens verstrekt, maar dit wordt door de gemeente onjuist verwerkt, dan wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot 6 weken (was 6 maanden); • Als de gemeente een fout maakt en de inwoner dit redelijkerwijs niet kon begrijpen, dan wordt van terugvordering afgezien; • Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen: was € 20,-, wordt € 50,-. 	Afzien van terugvordering	T3

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Bewijslast boete

Bij het opleggen van een boete geldt er voor de gemeente een zwaardere bewijslast dan bij de bepaling of er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Waar de gemeente aannemelijk moet maken dat door schending van de inlichtingenplicht belanghebbende teveel of ten onrechte uitkering heeft ontvangen, zal de gemeente bij het opleggen van een boete moeten aantonen dat er

sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Deze bewijslast gaat dus een stuk verder, waardoor niet in alle gevallen dat aannemelijk is dat de inlichtingenplicht geschonden is een boete opgelegd kan worden. Bij het opleggen van een boete hoeft de gemeente het benadelingsbedrag enkel aannemelijk te maken. Wat betreft het benadelingsbedrag heeft de gemeente dus geen aantoonplicht (zie: ECLI:NL:CRVB:2019:4087).

Voorbeeld:

Volgens vaste rechtspraak (ECLI:NL:CRVB:2016:489) kan op grond van alleen de gegevens van extreem laag verbruik van gas, water en elektriciteit voldoende aannemelijk gemaakt worden dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en dus geen recht (meer) heeft op een uitkering.

Die gegevens alleen zijn echter niet voldoende om aan te tonen dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en daarmee is dus niet aangetoond dat er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Daarvoor is een (aanvullende) feitelijke onderbouwing nodig, zoals bijvoorbeeld het verrichten van waarnemingen bij het uitkeringsadres en/of een buurtonderzoek.

De lichtste vorm van aantonen dat er sprake is van schending van de inlichtingenplicht is het niet-ontzenuwd vermoeden, waar het bewijs voor een boete op mag worden gebaseerd (zie: ECLI:NL:CRVB:2017:3310).

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Bij een boete van € 340,- of meer mag de boeteoplegging niet door dezelfde ambtenaar worden gedaan als degene die ook de schending van de inlichtingenplicht heeft geconstateerd. Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Participatiewet is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Cautie

De cautie (het zwijgrecht) houdt in dat de belanghebbende die wordt verhoord niet verplicht is ten behoeve daarvan verklaringen af te leggen over de overtreding. Vanaf het moment dat is vastgesteld dat er sprake is van een boetewaardige gedraging, moet de cautie worden opgelegd. Dat is dus altijd vóór het boeteonderzoek.

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid. Als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Per 1 januari 2017 geldt nieuwe wetgeving omtrent boetes, zie boetes.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen februari 2020			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Verouderde belastingscan	Nieuwe belastingscan ingevoegd voor 2020.	Belastingscan	W
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2019:4087)	Bij het opleggen van een boete hoeft het benadelingsbedrag niet aangetoond te worden, maar slechts aannemelijk worden gemaakt.	Procedure	W4.6
Omissie in de wet	Hoewel in de Participatiewet is opgenomen dat de inkomensondersteuning AOW vrijgelaten moet worden, is dit met betrekking tot de IOAW niet opgenomen in het Algemeen inkomensbesluit sociale zekerheidswetten. Analooq aan de PW wordt deze tegemoetkoming ook bij de IOAW niet als inkomen aangemerkt.	Inkomen en vermogen	R4.3.2
Update bedragen huurtoeslag	De bedragen die gelden voor 2020 zijn opgenomen.	Wet op de Huurtoeslag Tabel normen huurtoeslag	M M
Aanvulling	Bij het vaststellen van de hoogte van de uitkering worden de bepalingen van de Regeling vermogenswaardering loaz in acht genomen.	loaz	R1.3
Verduidelijking	De afwijzingsgrond voor het recht op een GelrePas is niet het recht hebben op studiefinanciering of WTOS, maar het feit dat een student ingeschreven staat voor een studie. Het ingeschreven staan geeft de student immers de mogelijkheid om te participeren en eventueel studentenkortingen te genieten.	Inleiding GelrePas	M3
Update	Nieuw schema CAZ en CAZ-CGZ 2020	CAZ en CAZ-CGZ	M4

	toegevoegd.		
Verduidelijking	Beter onderscheid gemaakt tussen de richtlijn die specifiek ziet op de CAZ en de richtlijn die gaat over bijzondere bijstand voor medische kosten. Beide richtlijnen zijn tekstueel herschreven, zodat ze beter te begrijpen zijn.	CAZ en CAZ-CGZ en Medische kosten	M4 en M
Wijziging BBZ 2004 per 1/1/2020	Beleidsregels invordering, herziening en terugvordering Pw van toepassing verklaard	Gronden voor herziening en terugvordering	T2.1
Aanvulling	Norm verblijvenden in crisisopvang en tijdelijke hotelgasten	Berekening bijstandsnorm 21+ en Bijstandsnorm dak- thuis- en adreslozen	W.2.1.1 en W

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Bewijslast boete

Bij het opleggen van een boete geldt er voor de gemeente een zwaardere bewijslast dan bij de bepaling of er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Waar de gemeente aannemelijk moet maken dat door schending van de inlichtingenplicht belanghebbende teveel of ten onrechte uitkering heeft ontvangen, zal de gemeente bij het opleggen van een boete moeten aantonen dat er sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Deze bewijslast gaat dus een stuk verder, waardoor

niet in alle gevallen dat aannemelijk is dat de inlichtingenplicht geschonden is een boete opgelegd kan worden.

Voorbeeld:

Volgens vaste rechtspraak (ECLI:NL:CRVB:2016:489) kan op grond van alleen de gegevens van extreem laag verbruik van gas, water en elektriciteit voldoende aannemelijk gemaakt worden dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en dus geen recht (meer) heeft op een uitkering.

Die gegevens alleen zijn echter niet voldoende om aan te tonen dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en daarmee is dus niet aangetoond dat er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Daarvoor is een (aanvullende) feitelijke onderbouwing nodig, zoals bijvoorbeeld het verrichten van waarnemingen bij het uitkeringsadres en/of een buurtonderzoek.

De lichtste vorm van aantonen dat er sprake is van schending van de inlichtingenplicht is het niet-ontzenuwd vermoeden, waar het bewijs voor een boete op mag worden gebaseerd (zie: ECLI:NL:CRVB:2017:3310).

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Bij een boete van € 340,- of meer mag de boeteoplegging niet door dezelfde ambtenaar worden gedaan als degene die ook de schending van de inlichtingenplicht heeft geconstateerd. Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Participatiewet is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Cautie

De cautie (het zwijgrecht) houdt in dat de belanghebbende die wordt verhoord niet verplicht is ten behoeve daarvan verklaringen af te leggen over de overtreding. Vanaf het moment dat is vastgesteld dat er sprake is van een boetewaardige gedraging, moet de cautie worden opgelegd. Dat is dus altijd vóór het boeteonderzoek.

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid. Als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Per 1 januari 2017 geldt nieuwe wetgeving omtrent boetes, zie boetes.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen mei 2018			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Update	Meer overzichtelijk gemaakt.	Boete per 2017	W4.7
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2017:3310)	De bewijslast voor het opleggen van een boete is iets soepeler geworden. De lichtste vorm van bewijzen is het niet-ontzenuwd vermoeden, waar een boete op gebaseerd mag worden.	Procedure	W4.6
Vragen vanuit W&I	Linken naar richtlijnen ivm vrijlatingen aangepast.		W5.2.11 Vrijlatingsregelingen + rl. Vrijgelaten inkomsten
Verzoek AVI	De 12 ^e verjaardag van het betreffende kind geeft reden om de noodzaak van een meereizende volwassene opnieuw te onderzoeken.	Reiskosten familieleden	M1.2
Update	De richtlijn vervalt omdat de ouderbijdrage voor jeugdhulp, waar de richtlijn over gaat, is komen te vervallen.	Opname van kinderen	M1.2
Verduidelijking	Beslagen en verrekeningen die op € 0,- zijn gesteld tellen als beslag/verrekening bij het bepalen of de bijzondere bijstand als lening of om niet moet worden toegekend.	Duurzame gebruiksgoederen en woninginrichting	M1.2
Behoeftte aan een volledig richtlijnenpakket handhaving.	Een compleet nieuw richtlijnenpakket. De richtlijnen handhaving zijn, naast het huisbezoek, uitgebreid met onder andere meerdere handhavingsinstrumenten.	Boek W Hoofdstuk 6: Handhaving	W6
Update	Verduidelijking dat het voorbereidingsjaar ten hoogste 12 maanden kan duren, maar dus ook korter.	Regeling voorbereidingsjaar (pré-start)	R

Boetes 2017 (W4.7)

In de eerdere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 november 2014 was al vastgesteld dat de boetes moeten worden getoetst op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd (artikel 5:46, tweede lid, van de Awb). Vervolgens heeft de Centrale Raad van Beroep op 11 januari 2016 beslist dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene. Deze uitspraken hebben geleid tot nieuwe boetewetgeving per 1-1-2017.

Mate van verwijtbaarheid

Op basis van het voorgaande wordt de hoogte van de boete verplicht als volgt vastgesteld:

- 100% van het benadelingsbedrag als sprake is van opzet en deze moet bewezen worden (het willens en wetens benadelen van de gemeente, met het oogmerk om fraude te plegen).
- 75% van het benadelingsbedrag bij grove schuld (ernstige tegen opzet aangrenzende mate van verwijtbaarheid).
- 50% van het benadelingsbedrag als er geen sprake is van opzet of grove schuld (normale verwijtbaarheid).
- 25% van het benadelingsbedrag bij verminderde verwijtbaarheid.
- 10% van het benadelingsbedrag bij "niet kunnen".

Opzet

Als opzettelijk de inlichtingenplicht overtreden wordt, is 100% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van opzet te bewijzen.

Van opzet is sprake als het gaat om willens en wetens handelen of nalaten, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Onder opzet wordt mede verstaan voorwaardelijk opzet. Bij voorwaardelijk opzet gaat het om het willens en wetens aanvaarden van de aanmerkelijke kans dat een handelen of nalaten tot gevolg heeft dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk wordt nagekomen waardoor er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Uiteraard dient voor de betrokkene redelijkerwijs duidelijk te zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

- 1.bekennen: betrokkene heeft zelf aangegeven en toegegeven dat hij de inlichtingenplicht niet is nagekomen om te voorkomen dat hij een lagere uitkering zou ontvangen of de uitkering zou verliezen;
- 2.arbeid: het verzwijgen van werkzaamheden of uitbreiding daarvan en de daarmee gemoeide inkomsten, of door een melding te stellen terwijl er geen melding is ontvangen of dat is gebleken dat een melding is vervalst (klik hier voor voorbeelden);
- 3.gezin: het verzwijgen van de gezinssamenstelling, de inkomsten van de gezinsleden of het bezit van vermogen of goederen van waarde (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch opzet is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip opzet en kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot opzet. M.a.w. heeft de gedraging willens en wetens plaatsgevonden?

Grove schuld

Als grove schuld aan de orde is, is 75% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van grove schuld te bewijzen.

Grove schuld is een in laakbaarheid aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid en is aan de orde wanneer sprake is van ernstig nalatig of verwijtbaar slordig handelen, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ernstige nalatigheid, ernstige onzorgvuldigheid, ernstige onachtzaamheid of ernstige roekeloosheid met als gevolg dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk is nageleefd wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. De belanghebbende had zich op basis van feiten en omstandigheden bewust moeten zijn van zijn fout.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. herhaalde schending inlichtingenplicht: betrokkene heeft bij herhaling geen of onjuiste informatie verstrekt (klik hier voor voorbeelden);
2. samenloop van omstandigheden: er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel tot ernstige verwijtbaarheid leiden (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch grove schuld is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip grove schuld en kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot grove schuld. M.a.w. was de gedraging van dermate ernstige, aan opzet grenzende, mate van nalatigheid waar betrokkene zich van bewust had moeten zijn?

Normale verwijtbaarheid

Bij normale verwijtbaarheid is 50% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Normale verwijtbaarheid wordt aangenomen als er geen verzwarende omstandigheden of verzachtende omstandigheden een rol spelen.

Er is sprake van een normale mate van verwijtbaarheid bij een laakbare slordigheid bij het niet of het niet behoorlijk naleven van de inlichtingenplicht. Bij een normale gemiddelde verwijtbaarheid had betrokkene redelijkerwijs moeten of kunnen begrijpen dat zijn gedrag tot gevolg kon hebben dat dit van invloed kon zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering. Ook hier geldt dat betrokkene zich bewust had moeten zijn van de fout die hij begaat.

Klik hier voor voorbeelden.

Verminderde verwijtbaarheid

Uitgangspunt bij het opleggen van een boete voor schending inlichtingenplicht is dat deze schending verwijtbaar is. Stelt een belanghebbende dat dit niet het geval is, dan ligt de bewijslast daarvoor bij

belanghebbende. Is de schending van de inlichtingenplicht inderdaad niet verwijtbaar, dan mag geen boete worden opgelegd. Hetzelfde geldt als er sprake is van een rechtvaardigingsgrond, bijvoorbeeld een situatie van overmacht.

Als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, dan wordt de boete lager vastgesteld. Bij het bepalen van verminderde verwijtbaarheid kunnen uiteenlopende factoren een rol spelen: kon een belanghebbende redelijkerwijs weten dat hij in overtreding was? Is hij goed voorgelicht en zo nee, mocht er van uit worden gegaan dat hij de juiste voorlichting kreeg?

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. Betrokkene verkeerde in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan de inlichtingenverplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de inlichtingen niet tijdig of volledig zijn verstrekt;
2. Betrokkene verkeerde in een zodanige geestelijke toestand dat hem de overtreding niet volledig valt aan te rekenen;
3. Betrokkene heeft wel inlichtingen verstrekt, die echter onjuist of onvolledig waren, of heeft anderszins een wijziging van omstandigheden niet onverwijld gemeld, maar uit eigen beweging alsnog de juiste inlichtingen verstrekt voordat de overtreding is geconstateerd, tenzij de betrokkene deze inlichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van een inlichtingenverplichting (en niet volstaan kan worden met een waarschuwing);
4. De overtreding van de inlichtingenverplichting of de hoogte van het benadelingsbedrag is mede te wijten aan het bestuursorgaan dat bevoegd is de bestuurlijke boete op te leggen; of
5. Er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot verminderde verwijtbaarheid.

Klik hier voor voorbeelden. Bij verminderde verwijtbaarheid is 25% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt.

De gemeente Arnhem kent nog de volgende vormen van verminderde verwijtbaarheid

1. 'niet kunnen':

- a. De complexe overheid: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar begrijpen niet welke informatie relevant is of welke informatie zij precies moeten doorgeven;
- b. De informatie is niet aangekomen: mensen beschikken over de juiste informatie en geven deze informatie ook door, maar slagen er niet in deze informatie daadwerkelijk bij de overheid op de juiste plaats te krijgen, omdat de manier waarop de overheid informatie verwerkt (via bijvoorbeeld een website, Klantcontactcentrum, Frontoffice) voor burgers niet transparant is;
- c. De informatie is (nog) niet beschikbaar: mensen weten dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren, willen dat ook, maar beschikken zelf (nog) niet over die informatie;
- d. Subjectief onvermogen: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar persoonlijke redenen staan er aan in de weg om het daadwerkelijk te doen. Deze redenen variëren van het simpelweg vergeten, zich vergissen, een misverstand of bijvoorbeeld een medisch-psychische toestand of een levensfase met persoonlijke tragedie die het doorgeven van informatie tot een lage prioriteit maakt.

2. Er is sprake van een geringe termijnoverschrijding.

Bij een geringe termijnoverschrijding kan op grond van het Boetebesluit socialezekerheidswetten een waarschuwing gegeven worden in plaats van een boete. Behoort een waarschuwing niet tot de mogelijkheden (bijvoorbeeld vanwege recidive), dan kan een boete opgelegd worden.

Is sprake van een vorm van 'niet kunnen' of een geringe termijnoverschrijding dan geldt een bestuurlijke boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag.

Maximale boete

Absoluut wettelijk maximum

De boete kan op grond van 18a, eerste lid, Participatiewet en artikel 2, zevende lid, Boetebesluit socialezekerheidswetten per 1 januari 2017 nooit hoger zijn dan de maximale geldboete die de strafrechter op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht zou hebben kunnen opleggen. De hoogte van die maximumgrens is afhankelijk van de hoogte van het benadelingsbedrag. Is het benadelingsbedrag lager dan € 11.067,-, (per 1-1-2018) dan geldt een ander regime dan in de gevallen dat het benadelingsbedrag hoger is dan € 11.067,- (per 1-1-2018).

In een schema ziet dat er als volgt uit:

Is het benadelingsbedrag > € 11.067?

Ja

Nee

Categorie verwijtbaarheid

Uitgangspunt max. boetehoogte

Uitgangspunt max. boetehoogte

Opzet

€ 83.000,-

100% van benadelingsbedrag

Grove schuld

€ 8.300,-

75% van benadelingsbedrag

Normale verwijtbaarheid

€ 5.530,-

50% van benadelingsbedrag

Verminderde verwijtbaarheid

€ 2.760,-

25% van benadelingsbedrag

Niet kunnen

€ 1.100,-

10% van benadelingsbedrag

Bovenstaande maximumbedragen gelden ook voor recidiveboetes.

Fictieve draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Mogelijk moet het wettelijk absolute maximum boetebedrag verder gematigd worden.

Op 11 januari 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep namelijk een uitspraak gedaan waarin werd vastgelegd dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene.

Bij boeteopleggingen vanaf 11 januari 2016 wordt voor de berekening van de maximale boete de fictieve draagkracht gelijkgesteld met 10% van de toepasselijke bijstandsnorm.

De gematigde maximale boetes worden overeenkomstig de redelijke termijn uitgewerkt:

- Opzet: 24 maanden
- Grove schuld: 18 maanden
- Normale verwijtbaarheid: 12 maanden
- Verminderde verwijtbaarheid: 6 maanden
- Niet kunnen: 2 maanden.

Eventueel vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens, moet meegewogen worden bij de berekening van de gematigde maximale boete. Om het vermogen op het moment van

boeteoplegging vast te kunnen stellen, moeten dus eerst alle bankafschriften van de meest recente maand en een schuldenoverzicht opgevraagd worden. Van het eventuele saldo wordt eenmaal de geldende bijstandsnorm afgetrokken. Het restant tel je vervolgens bij de maximum boete op.

Voorbeeld zonder vermogen:

Alleenstaande zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 2.000,-, opzet 100% = € 2.000,-. 10% van de alleenstaandenorm (per 1-1-2017) = € 98,-. De maximum boete is dan € 98,- x 24 maanden = € 2.350,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag lager is dan de maximum boete, wordt de boete vastgesteld op het benadelingsbedrag.

Voorbeeld zonder vermogen:

Gehuwde zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 8.000,-, grove schuld 75% = € 6.000,-. 10% van de gehuwdenorm (per 1-1-2017) = € 140,-. De maximum boete is dan € 140,- x 18 maanden = € 2.520,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag de maximumboete overschrijdt, wordt de boete vastgesteld op het maximum boetebedrag.

Voorbeeld met vermogen:

Alleenstaande, met een vermogen van € 7.000,- en een benadelingsbedrag (schuld aan de gemeente) van € 3.600,-. Het vermogen is dan € 3.400,- minus eenmaal de geldende bijstandsnorm. De boete bij normale verwijtbaarheid 50% = € 1.800,-. Dat is dan ook de feitelijke boete, omdat de draagkracht toereikend is (€ 1.170,- max. boete (per 1-1-2017) + € 3.400,- vermogen minus bijstandsnorm).

Geeft een belanghebbende inzage in zijn vermogen (en er blijkt geen vermogen te zijn), dan wordt de wettelijke maximum boete dus altijd verder gematigd op grond van de fictieve draagkracht. Blijkt er wel vermogen te zijn, dan wordt hiermee rekening gehouden en kan de boete (afhankelijk van de hoogte van het vermogen) uitkomen op een gematigde maximumboete of de absoluut wettelijke maximumboete .

Geeft een belanghebbende geen inzage in zijn vermogen, dan kun je voorbij gaan aan het verder maximeren van de boete op basis van deze jurisprudentie. Het benadelingsbedrag i.c.m. de mate van verwijtbaarheid wordt dan dus ook de daadwerkelijke boete. De absoluut wettelijke maximumboete van artikel 18a, eerste lid, Participatiewet geldt uiteraard altijd!

Warning

Het moment van het besluit tot het opleggen van de boete is bepalend voor de berekening van de gematigde maximale boete. Er mag dus niet vooruitgelopen worden op een mogelijke inkomensverbetering.

De gematigde maximale boetes die (wanneer er geen vermogen aanwezig is) op basis van de jurisprudentie opgelegd kunnen worden staan vermeld in een schema van het normenoverzicht.

Daadwerkelijke draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Volgens de uitspraak van 16 mei 2017 van de Centrale Raad van Beroep (ECLI:NL:CRVB:2017:1816) moet er bij het opleggen van de boete geen rekening (meer) gehouden worden met de daadwerkelijke draagkracht van een belanghebbende. Ook als een belanghebbende aangeeft dat er geen daadwerkelijke draagkracht is, dient bij het vaststellen van de hoogte van de boete slechts rekening gehouden te worden met de fictieve draagkracht.

Minimum boetebedrag

Er bestaat geen minimumboete. In het Boetebesluit socialezekerheidswetten is vastgelegd dat indien een overtreding van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, en niet volstaan kan worden met het geven van een schriftelijke waarschuwing, als uitgangspunt een bestuurlijke boete van € 150,- wordt vastgesteld, tenzij een afwijkend bedrag noodzakelijk is voor de vaststelling van een evenredige boete. De boete dient afgestemd te worden op de mate van verwijtbaarheid:

- boete 100% van € 150,- bij opzet;
- boete 75% van € 150,- (= € 110,-) bij grove schuld;
- boete 50% van € 150,- (= € 70,-) bij normale verwijtbaarheid;
- boete 25% van € 150,- (= € 30,-) bij verminderde verwijtbaarheid;
- boete 10% van € 150,- (= € 10,-) bij niet kunnen.

Afronding

In het Boetebesluit socialezekerheidswetten staan geen regels meer opgenomen over de afronding van de boetes. Binnen de gemeente Arnhem worden vanuit efficiency-overwegingen alle boetes altijd afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden.

Recidive

Bij recidive is 150% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 2.600,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 1.300,-. De recidiveboete wordt dan € 1.300,- x 150% = € 1.950,-.

Is het benadelingsbedrag echter hoger dan de maximumboete, dan geldt dus de maximumboete en wordt bij de recidiveboete 150% van de maximale periode (die gekoppeld is aan de mate van verwijtbaarheid) het uitgangspunt.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 4.000,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 2.000,-. De maximumboete is dan € 1.680,- (norm per 1-1-2017). De recidiveboete wordt dan € 140,- (= 10% van de norm per 1-1-2017) x 150% van 12 maanden = € 2.520,-.

IN SCHEMA

Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Eveneens is in het schema een stappenplan opgenomen.

Overgangsrecht

Bijlage 05 – Zoals de richtlijn W4.7 luidde voor de wijziging in mei 2018

Het nieuwe boeteregime per 1-1-2017 heeft geen overgangsrecht. Dit betekent dat het nieuwe boeteregime (welke gunstiger uitvalt) na de inwerkingtreding voor alle gevallen geldt. Dus ook voor de gevallen waarin de schending van de inlichtingenplicht al is begonnen voor de inwerkingtreding, maar daarna nog voortduurt (bijvoorbeeld vanwege een lopend bezwaarschrift).

Informatie over de boeteoplegging vóór 1 januari 2017 vind je hier.

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Bewijslast boete

Bij het opleggen van een boete geldt er voor de gemeente een zwaardere bewijslast dan bij de bepaling of er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Waar de gemeente aannemelijk moet maken dat door schending van de inlichtingenplicht belanghebbende teveel of ten onrechte uitkering heeft ontvangen, zal de gemeente bij het opleggen van een boete moeten aantonen dat er sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Deze bewijslast gaat dus een stuk verder, waardoor

niet in alle gevallen dat aannemelijk is dat de inlichtingenplicht geschonden is een boete opgelegd kan worden.

Voorbeeld:

Volgens vaste rechtspraak (ECLI:NL:CRVB:2016:489) kan op grond van alleen de gegevens van extreem laag verbruik van gas, water en elektriciteit voldoende aannemelijk gemaakt worden dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en dus geen recht (meer) heeft op een uitkering.

Die gegevens alleen zijn echter niet voldoende om aan te tonen dat de uitkeringsgerechtigde niet op het opgegeven adres woont en daarmee is dus niet aangetoond dat er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht. Daarvoor is een (aanvullende) feitelijke onderbouwing nodig, zoals bijvoorbeeld het verrichten van waarnemingen bij het uitkeringsadres en/of een buurtonderzoek.

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Bij een boete van € 340,- of meer mag de boeteoplegging niet door dezelfde ambtenaar worden gedaan als degene die ook de schending van de inlichtingenplicht heeft geconstateerd. Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Participatiewet is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Cautie

De cautie (het zwijgrecht) houdt in dat de belanghebbende die wordt verhoord niet verplicht is ten behoeve daarvan verklaringen af te leggen over de overtreding. Vanaf het moment dat is vastgesteld dat er sprake is van een boetewaardige gedraging, moet de cautie worden opgelegd. Dat is dus het moment na het rechtmatigheidsonderzoek en voor het boeteonderzoek.

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid. Als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Bijlage 05 – Zoals de richtlijn W4.6 luidde voor de wijziging in mei 2018

Per 1 januari 2017 geldt nieuwe wetgeving omtrent boetes, zie boetes 2017.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen oktober 2017			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Verscherpte jurisprudentie omtrent de boete.	Toevoeging aan de richtlijn dat <u>aangehouden</u> moet worden dat de inlichtingenplicht geschonden is om een boete op te kunnen leggen. Deze bewijslast gaat een stuk verder dan het <u>aannemelijk maken</u> dat de inlichtingenplicht is geschonden om de uitkering te beëindigen.	Procedure	W4.6
Onduidelijkheid over natrekking i.c.m. bijstand.	Uitleg over natrekking en juridisch / economisch eigendom m.b.t. woonwagens en de gevolgen ervan voor een bijstandsuitkering.	Woonwagen en woonschip als onroerende zaak	W
Verouderde begrippenlijst.	Enkele verouderde begrippen uit de WWB zijn verplaatst en het nieuwe begrip "kostendelende medebewoner" is ingevoegd.	Begrippen	W1.1
Verouderde werkwijze bij achterwege blijven van betaling van alimentatie.	Update werkwijze bij het achterwege blijven van betaling van alimentatie.	Verhaal	T5
Het minimumjeugdloon is per 1 juli 2017 sterk gestegen. Omdat de hoogte BB-toeslag van een jongmeerderjarige zonder kinderen afhankelijk is gesteld van het minimumjeugdloon van een 20-jarige, zou deze toeslag eveneens flink stijgen. Zodanig dat de inkomensvoorziening van een 18-jarige hoger zou uitvallen dan het voor die persoon geldende minimumloon. Zodoende is er voor die persoon geen stimulans meer om te gaan werken.	De berekening van de BB-toeslag van een jongmeerderjarige zonder kinderen is aangepast. Wenselijk is om de halfjaarlijkse indexatie van het minimumloon te volgen. Als vertrekpunt wordt de hoogte van de BB-toeslag genomen zoals deze gold voor de periode 1-1-2017 tot 1-7-2017.	Jongmeerderjarigen 18 t/m 20 jr	W2.1.3
Verouderd adres van het IND om het meldingsformulier naar toe	Adres aangepast.	Vreemdelingen	W1.5.1

te zenden.			
Wanneer vervalt de verlaging wegens beperkte of ontbrekende woonlasten?	Toevoeging dat de verlaging wegens beperkte of ontbrekende woonlasten vervalt per de datum dat de volledige woonlasten zich daadwerkelijk voordoen.	Berekening bijstandsnorm 21+	W2.1.1
Onduidelijkheid over de uitvoering van artikel 17, tweede lid, Afstemmingsverordening (verlaging IOAZ/IOAW).	De IOAZ- of IOAW-uitkering kan op grond van artikel 17, tweede lid, Afstemmingsverordening blijvend geweigerd worden naar de mate waarin de belanghebbende inkomen zou hebben kunnen verwerven. Omdat dit niet in alle gevallen te kwantificeren is, wordt de analogie gezocht met de PW. Het door eigen toedoen niet verkrijgen of accepteren van algemeen geaccepteerde arbeid leidt tot een afstemming van de IOAW- of IOAZ-uitkering van 100% gedurende 2 maanden.	Vereisten en verplichtingen en IOAZ	R4.2 en R1.3
Update Rode Kaart.	De Rode Kaart is geactualiseerd en het afstemmen van de IOAW en de IOAZ is hierin opgenomen.	Schema afstemming	W4.8
Aanvulling op de Participatiewet per 1 oktober 2017.	Een uitreiziger heeft geen recht op een uitkering.	Uitsluitingsgronden	W1.5.6
Onduidelijkheid over het afstemmen van de zak- en kleedgeldnorm van een uitkeringsgerechtigde die in een inrichting verblijft.	Verduidelijking van het afstemmen van de zak- en kleedgeldnorm.	In een inrichting verblijvenden	W2.1.5

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Bij een boete van € 340,- of meer mag de boeteoplegging niet door dezelfde ambtenaar worden gedaan als degene die ook de schending van de inlichtingenplicht heeft geconstateerd. Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Participatiewet is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Cautie

De cautie (het zwijgrecht) houdt in dat de belanghebbende die wordt verhoord niet verplicht is ten behoeve daarvan verklaringen af te leggen over de overtreding. Vanaf het moment dat is vastgesteld dat er sprake is van een boetewaardige gedraging, moet de cautie worden opgelegd. Dat is dus het moment na het rechtmatigheidsonderzoek en voor het boeteonderzoek.

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid. Als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Per 1 januari 2017 geldt nieuwe wetgeving omtrent boetes, zie boetes 2017.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen juni 2017			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2017:1816)	De daadwerkelijke draagkracht is niet (meer) relevant bij het opleggen van een boete, dus dit onderdeel is geschrapt.	Boetes 2017	W4.7
Per 1 september 2017 wordt door DUO het <i>levenlanglerenkrediet</i> ingevoerd.	Opname van dit nieuwe krediet, met een uitleg over: - wat het inhoudt; - dat het géén voorliggende betreft; en - dat deze inkomsten niet gekort worden.	Studerenden / schoolgaanden 27+	W1.5.3
Normwijzigingen per 1 juli 2017.	Normen aangepast overeenkomstig de wet.	<ul style="list-style-type: none"> • Normenoverzicht PW 1 juli 2017 • Overige PW-normbedragen 	W2.2.1 W2.2.2
Periodieke actualisatie	Actualiseren van tweedehandsprijzen	Tweedehands prijzen	M

In de eerdere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 november 2014 was al vastgesteld dat de boetes moeten worden getoetst op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd (artikel 5:46, tweede lid, van de Awb). Vervolgens heeft de Centrale Raad van Beroep op 11 januari 2016 beslist dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene. Deze uitspraken hebben geleid tot nieuwe boetewetgeving per 1-1-2017.

Mate van verwijtbaarheid

Op basis van het voorgaande wordt de hoogte van de boete verplicht als volgt vastgesteld:

- 100% van het benadelingsbedrag als sprake is van opzet en deze moet bewezen worden (het willens en wetens benadelen van de gemeente, met het oogmerk om fraude te plegen).
- 75% van het benadelingsbedrag bij grove schuld (ernstige tegen opzet aangrenzende mate van verwijtbaarheid).
- 50% van het benadelingsbedrag als er geen sprake is van opzet of grove schuld (normale verwijtbaarheid).
- 25% van het benadelingsbedrag bij verminderde verwijtbaarheid.
- 10% van het benadelingsbedrag bij "niet kunnen".

Opzet

Als opzettelijk de inlichtingenplicht overtreden wordt, is 100% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van opzet te bewijzen.

Van opzet is sprake als het gaat om willens en wetens handelen of nalaten, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Onder opzet wordt mede verstaan voorwaardelijk opzet. Bij voorwaardelijk opzet gaat het om het willens en wetens aanvaarden van de aanmerkelijke kans dat een handelen of nalaten tot gevolg heeft dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk wordt nagekomen waardoor er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Uiteraard dient voor de betrokkene redelijkerwijs duidelijk te zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

- 1.bekennen: betrokkene heeft zelf aangegeven en toegegeven dat hij de inlichtingenplicht niet is nagekomen om te voorkomen dat hij een lagere uitkering zou ontvangen of de uitkering zou verliezen;
- 2.arbeid: het verzwijgen van werkzaamheden of uitbreiding daarvan en de daarmee gemoeide inkomsten, of door een melding te stellen terwijl er geen melding is ontvangen of dat is gebleken dat een melding is vervalst (klik hier voor voorbeelden);
- 3.gezin: het verzwijgen van de gezinssamenstelling, de inkomsten van de gezinsleden of het bezit van vermogen of goederen van waarde (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch opzet is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip opzet en kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot opzet. M.a.w. heeft de gedraging willens en wetens plaatsgevonden?

Grove schuld

Als grove schuld aan de orde is, is 75% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van grove schuld te bewijzen.

Grove schuld is een in laakbaarheid aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid en is aan de orde wanneer sprake is van ernstig nalatig of verwijtbaar slordig handelen, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ernstige nalatigheid, ernstige onzorgvuldigheid, ernstige onachtzaamheid of ernstige roekeloosheid met als gevolg dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk is nageleefd wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. De belanghebbende had zich op basis van feiten en omstandigheden bewust moeten zijn van zijn fout.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. herhaalde schending inlichtingenplicht: betrokkene heeft bij herhaling geen of onjuiste informatie verstrekt (klik hier voor voorbeelden);
2. samenloop van omstandigheden: er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel tot ernstige verwijtbaarheid leiden (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch grove schuld is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip grove schuld en kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot grove schuld. M.a.w. was de gedraging van dermate ernstige, aan opzet grenzende, mate van nalatigheid waar betrokkene zich van bewust had moeten zijn?

Normale verwijtbaarheid

Bij normale verwijtbaarheid is 50% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Normale verwijtbaarheid wordt aangenomen als er geen verzwarende omstandigheden of verzachtende omstandigheden een rol spelen.

Er is sprake van een normale mate van verwijtbaarheid bij een laakbare slordigheid bij het niet of het niet behoorlijk naleven van de inlichtingenplicht. Bij een normale gemiddelde verwijtbaarheid had betrokkene redelijkerwijs moeten of kunnen begrijpen dat zijn gedrag tot gevolg kon hebben dat dit van invloed kon zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering. Ook hier geldt dat betrokkene zich bewust had moeten zijn van de fout die hij begaat.

Klik hier voor voorbeelden.

Verminderde verwijtbaarheid

Uitgangspunt bij het opleggen van een boete voor schending inlichtingenplicht is dat deze schending verwijtbaar is. Stelt een belanghebbende dat dit niet het geval is, dan ligt de bewijslast daarvoor bij belanghebbende. Is de schending van de inlichtingenplicht inderdaad niet verwijtbaar, dan mag geen boete worden opgelegd. Hetzelfde geldt als er sprake is van een rechtvaardigingsgrond, bijvoorbeeld een situatie van overmacht.

Als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, dan wordt de boete lager vastgesteld. Bij het bepalen van verminderde verwijtbaarheid kunnen uiteenlopende factoren een rol spelen: kon een belanghebbende redelijkerwijs weten dat hij in overtreding was? Is hij goed voorgelicht en zo nee, mocht er van uit worden gegaan dat hij de juiste voorlichting kreeg?

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. Betrokkene verkeerde in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan de inlichtingenverplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de inlichtingen niet tijdig of volledig zijn verstrekt;
2. Betrokkene verkeerde in een zodanige geestelijke toestand dat hem de overtreding niet volledig valt aan te rekenen;
3. Betrokkene heeft wel inlichtingen verstrekt, die echter onjuist of onvolledig waren, of heeft anderszins een wijziging van omstandigheden niet onverwijld gemeld, maar uit eigen beweging alsnog de juiste inlichtingen verstrekt voordat de overtreding is geconstateerd, tenzij de betrokkene deze inlichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van een inlichtingenverplichting (en niet volstaan kan worden met een waarschuwing);
4. De overtreding van de inlichtingenverplichting of de hoogte van het benadelingsbedrag is mede te wijten aan het bestuursorgaan dat bevoegd is de bestuurlijke boete op te leggen; of
5. Er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot verminderde verwijtbaarheid.

Klik hier voor voorbeelden. Bij verminderde verwijtbaarheid is 25% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt.

De gemeente Arnhem kent nog de volgende vormen van verminderde verwijtbaarheid

1. 'niet kunnen':

- a. De complexe overheid: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar begrijpen niet welke informatie relevant is of welke informatie zij precies moeten doorgeven;
- b. De informatie is niet aangekomen: mensen beschikken over de juiste informatie en geven deze informatie ook door, maar slagen er niet in deze informatie daadwerkelijk bij de overheid op de juiste plaats te krijgen, omdat de manier waarop de overheid informatie verwerkt (via bijvoorbeeld een website, Klantcontactcentrum, Frontoffice) voor burgers niet transparant is;
- c. De informatie is (nog) niet beschikbaar: mensen weten dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren, willen dat ook, maar beschikken zelf (nog) niet over die informatie;
- d. Subjectief onvermogen: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar persoonlijke redenen staan er aan in de weg om het daadwerkelijk te doen. Deze redenen variëren van het simpelweg vergeten, zich vergissen, een misverstand of bijvoorbeeld een medisch-psychische toestand of een levensfase met persoonlijke tragedie die het doorgeven van informatie tot een lage prioriteit maakt.

2. Er is sprake van een geringe termijnoverschrijding.

Bij een geringe termijnoverschrijding kan op grond van het Boetebesluit socialezekerheidswetten een waarschuwing gegeven worden in plaats van een boete. Behoort een waarschuwing niet tot de mogelijkheden (bijvoorbeeld vanwege recidive), dan kan een boete opgelegd worden.

Is sprake van een vorm van 'niet kunnen' of een geringe termijnoverschrijding dan geldt een bestuurlijke boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag.

Maximale boete

Absoluut wettelijk maximum

De boete kan op grond van 18a, eerste lid, Participatiewet en artikel 2, zevende lid, Boetebesluit socialezekerheidswetten per 1 januari 2017 nooit hoger zijn dan de maximale geldboete die de strafrechter op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht zou hebben kunnen opleggen. De hoogte van die maximumgrens is afhankelijk van de hoogte van het benadelingsbedrag. Is het benadelingsbedrag lager dan € 10.934,-, dan geldt een ander regime dan in de gevallen dat het benadelingsbedrag hoger is dan € 10.934,-.

In een schema ziet dat er als volgt uit:

Is het benadelingsbedrag > € 10.934?

Ja

Nee

Categorie verwijtbaarheid

Uitgangspunt max. boetehoogte

Uitgangspunt max. boetehoogte

Opzet

€ 82.000,-

100% van benadelingsbedrag

Grove schuld

€ 8.200,-

75% van benadelingsbedrag

Normale verwijtbaarheid

€ 5.460,-

50% van benadelingsbedrag

Verminderde verwijtbaarheid

€ 2.730,-

25% van benadelingsbedrag

Niet kunnen

€ 1.090,-

10% van benadelingsbedrag

Bovenstaande maximumbedragen gelden ook voor recidiveboetes.

Fictieve draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Mogelijk moet het wettelijk absolute maximum boetebedrag verder gematigd worden.

Op 11 januari 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep namelijk een uitspraak gedaan waarin werd vastgelegd dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene.

Bij boeteopleggingen vanaf 11 januari 2016 wordt voor de berekening van de maximale boete de fictieve draagkracht gelijkgesteld met de voor beslag vatbare ruimte als bedoeld in het Wetboek van Rechtsvordering. Daarbij wordt geen rekening gehouden met correcties op de beslagvrije voet en eventuele beslagen of inhoudingen. Als fictieve draagkracht geldt dus 10% van de toepasselijke bijstandsnorm.

De gematigde maximale boetes worden overeenkomstig de redelijke termijn uitgewerkt:

- Opzet: 24 maanden
- Grote schuld: 18 maanden
- Normale verwijtbaarheid: 12 maanden
- Verminderde verwijtbaarheid: 6 maanden
- Niet kunnen: 2 maanden.

Eventueel vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens, moet meegewogen worden bij de berekening van de gematigde maximale boete. Om het vermogen op het moment van boeteoplegging vast te kunnen stellen, moeten dus eerst alle bankafschriften van de meest recente maand en een schuldenoverzicht opgevraagd worden. Van het eventuele saldo wordt eenmaal de geldende bijstandsnorm afgetrokken. Het restant tel je vervolgens bij de maximum boete op.

Voorbeeld zonder vermogen:

Alleenstaande zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 2.000,-, opzet 100% = € 2.000,-. 10% van de alleenstaandenorm (per 1-1-2017) = € 98,-. De maximum boete is dan € 98,- x 24 maanden = € 2.350,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag lager is dan de maximum boete, wordt de boete vastgesteld op het benadelingsbedrag.

Voorbeeld zonder vermogen:

Gehuwde zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 8.000,-, grove schuld 75% = € 6.000,-. 10% van de gehuwdenorm (per 1-1-2017) = € 140,-. De maximum boete is dan € 140,- x 18 maanden = € 2.520,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag de maximumboete overschrijdt, wordt de boete vastgesteld op het maximum boetebedrag.

Voorbeeld met vermogen:

Alleenstaande, met een vermogen van € 7.000,- en een benadelingsbedrag (schuld aan de gemeente) van € 3.600,-. Het vermogen is dan € 3.400,- minus eenmaal de geldende bijstandsnorm. De boete bij normale verwijtbaarheid 50% = € 1.800,-. Dat is dan ook de feitelijke boete, omdat de draagkracht toereikend is (€ 1.170,- max. boete (per 1-1-2017) + € 3.400,- vermogen minus bijstandsnorm).

Geeft een belanghebbende inzage in zijn vermogen (en er blijkt geen vermogen te zijn), dan wordt de wettelijke maximum boete dus altijd verder gematigd op grond van de fictieve draagkracht. Blijkt er wel vermogen te zijn, dan wordt hiermee rekening gehouden en kan de boete (afhankelijk van de hoogte van het vermogen) uitkomen op een gematigde maximumboete of de absoluut wettelijke maximumboete .

Geeft een belanghebbende geen inzage in zijn vermogen, dan kun je voorbij gaan aan het verder maximeren van de boete op basis van deze jurisprudentie. Het benadelingsbedrag i.c.m. de mate van verwijtbaarheid wordt dan dus ook de daadwerkelijke boete. De absoluut wettelijke maximumboete van artikel 18a, eerste lid, Participatiewet geldt uiteraard altijd!

Warning

Het moment van het besluit tot het opleggen van de boete is bepalend voor de berekening van de gematigde maximale boete. Er mag dus niet vooruitgelopen worden op een mogelijke inkomensverbetering.

De gematigde maximale boetes die (wanneer er geen vermogen aanwezig is) op basis van de jurisprudentie opgelegd kunnen worden staan vermeld in een schema van het normenoverzicht.

Daadwerkelijke draagkracht o.g.v. jurisprudentie

Volgens de CRvB (2016:1039) moet als uitgangspunt gelden dat een bestuursorgaan zich zeker bij hogere boeten ervan zal moeten vergewissen dat de boete, mede gelet op de draagkracht van de overtreder, geen onevenredige gevolgen heeft. Volgens vaste rechtspraak (zie ECLI:NL:HR:2014:685 en ECLI:NL:CRVB:2016:12) moet een bestuursorgaan, indien het een bestuurlijke boete oplegt en daarbij rekening houdt met de draagkracht van de overtreder, acht slaan op diens financiële positie ten tijde van het besluit tot het opleggen van de boete. Wordt de beslissing van een bestuursorgaan over de hoogte van de boete aan het oordeel van de rechter onderworpen, dan dient deze zijn oordeel daarover te vormen met inachtneming van de op dat moment aannemelijk geworden omstandigheden, waaronder de financiële omstandigheden, waarbij het dan in de eerste plaats op de weg van betrokkene ligt daarover inzicht te geven.

Als een belanghebbende dus aangeeft dat hij over onvoldoende draagkracht beschikt, dan moet dit onderzocht gaan worden. De belanghebbende moet dan inzage geven in zijn financiële situatie. Bij een lagere daadwerkelijke draagkracht per maand dan de fictieve draagkracht per maand wordt de maximum boete daarop gematigd met een ondergrens van € 45,- per termijn zoals vermeld in artikel 24a Wetboek van Strafrecht.

Voorbeeld: Alleenstaande zonder vermogen, met een benadelingsbedrag van € 3.000,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 1.500,-. 10% van de alleenstaandenorm (per 1-1-2017) = € 98,-. De maximum boete o.b.v. fictieve draagkracht is dan € 98,- x 12 maanden = € 1.170,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Als belanghebbende aantoonde over een daadwerkelijke draagkracht te beschikken van bijvoorbeeld slechts € 35,- per maand, dan wordt de boete vastgesteld op het minimaal per maand op te brengen bedrag van € 45,- (o.g.v. artikel 24a Sr) x 12 maanden = € 540,-.

Warning

Het moment van het signaal van de belanghebbende is bepalend voor de berekening van de daadwerkelijke draagkracht.

Minimum boetebedrag

Er bestaat geen minimumboete. In het Boetebesluit socialezekerheidswetten is vastgelegd dat indien een overtreding van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, en niet volstaan kan worden met het geven van een schriftelijke waarschuwing, als uitgangspunt een bestuurlijke boete van € 150,- wordt vastgesteld, tenzij een afwijkend bedrag noodzakelijk is voor de vaststelling van een evenredige boete. De boete dient afgestemd te worden op de mate van verwijtbaarheid:

- boete 100% van € 150,- bij opzet;
- boete 75% van € 150,- (= € 110,-) bij grove schuld;
- boete 50% van € 150,- (= € 70,-) bij normale verwijtbaarheid;
- boete 25% van € 150,- (= € 30,-) bij verminderde verwijtbaarheid;
- boete 10% van € 150,- (= € 10,-) bij niet kunnen.

Afronding

In het Boetebesluit socialezekerheidswetten staan geen regels meer opgenomen over de afronding van de boetes. Binnen de gemeente Arnhem worden vanuit efficiency-overwegingen alle boetes altijd afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden.

Recidive

Bij recidive is 150% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 2.600,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 1.300,-. De recidiveboete wordt dan € 1.300,- x 150% = € 1.950,-.

Is het benadelingsbedrag echter hoger dan de maximumboete, dan geldt dus de maximumboete en wordt bij de recidiveboete 150% van de maximale periode (die gekoppeld is aan de mate van verwijtbaarheid) het uitgangspunt.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 4.000,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 2.000,-. De maximumboete is dan € 1.680,- (norm per 1-1-2017). De recidiveboete wordt dan € 140,- (= 10% van de norm per 1-1-2017) x 150% van 12 maanden = € 2.520,-.

IN SCHEMA

Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Eveneens is in het schema een stappenplan opgenomen.

Overgangsrecht

Het nieuwe boeteregime per 1-1-2017 heeft geen overgangsrecht. Dit betekent dat het nieuwe boeteregime (welke gunstiger uitvalt) na de inwerkingtreding voor alle gevallen geldt. Dus ook voor de gevallen waarin de schending van de inlichtingenplicht al is begonnen voor de inwerkingtreding, maar daarna nog voortduurt (bijvoorbeeld vanwege een lopend bezwaarschrift).

Informatie over de boeteoplegging vóór 1 januari 2017 vind je hier.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen mei 2017			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Verduidelijking waarschuwing in plaats van boete	Enkel de waarschuwingen die zijn gegeven na 1-1-2017 tellen mee voor recidive.	Niet nakomen van de inlichtingenplicht	W4.1
Wijziging vergoedingen CAZ	Nieuw schema met inhoud collectieve aanvullende ziektekostenverzekering per 1-1-2017.	Schema CAZ en CAZ-CZG 2017 (Medische kosten / CAZ + CAZ en CAZ-CZG)	M1.2 + M4
Verduidelijking verrekening en terugvordering	Schrappen van de opmerking over fraudevordering. Ook voor de fraudevordering geldt de verrekeningsbevoegdheid.	Uitzondering op het transactiesysteem	W
Fraude moet wettelijk gezien gestraft worden met een boete. Een boete van nihil opleggen is dus in strijd met de wet. Daarom wordt een minimaal bedrag aan draagkracht toegepast, wanneer een betrokkene aantoonbaar over onvoldoende draagkracht te beschikken.	Bij aangetoond onvoldoende draagkracht wordt, in plaats van een boete van nihil, een boeteberekening gemaakt van € 45,- per maand (zoals volgt uit artikel 24a WvSr) vermenigvuldigd met het aantal maanden dat volgt uit de mate van verwijtbaarheid.	Boetes 2017	W4.7
Jurisprudentie	Voorbeelden van opzet, grove schuld, normale verwijtbaarheid en verminderde verwijtbaarheid met betrekking tot boetes voortvloeiend uit jurisprudentie toegevoegd.	Boetes 2017	W4.7
Wijziging Regeling PW, IOAW en IOAZ per 1-4-2017.	De voorwaarde dat het vrijwilligerswerk in het kader van een voorziening gericht op de arbeidsinschakeling moet worden verricht wordt geschrapt. Bovendien zijn de bedragen geüniformeerd.	Onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk en Overige PW-normbedragen	W en W2.2.2
Foutieve maximering loaw in richtlijnen, die niet overeenkomt met wettelijke maximering en foutieve ingangsdatum van	Aanpassing dat het niet de bedoeling is dat iemand meer loaw ontvangt dan hij ontving in loondienst i.p.v. ww-	Hoogte uitkering	R4.3.1

nieuwe maximering.	<u>uitkering.</u> Bovendien de ingangsdatum van de nieuwe berekening gewijzigd van 1 januari 2015 in 1 juli 2015.		
Wetswijziging per 1 juni 2017	De nieuwe Regeling uitzondering inlichtingenplicht regelt twee uitzonderingen op de inlichtingenplicht van de PW, te weten: - een adreswijziging - het sluiten of eindigen van een huwelijk of geregistreerd partnerschap.	Informatieverplichtingen	W3.1
Jurisprudentie	Scherper neerzetten van de voorwaarden voor toepassing van de beëindigingsgrondslag "ondubbelzinnig weigeren" dat volgt uit verschillende jurisprudentie.	Jongere laat ondubbelzinnig blijken arbeidsverplichtingen niet te willen nakomen	W
Aanbeveling n.a.v. onderzoek OSD	Nadere invulling van wat verstaan wordt onder 'eerste huur'.	Eerste huur, overlappende huurperiodes, waarborgsom en bemiddelingskosten	M
Uitbreiding doelgroep	De doelgroep van de regeling wordt uitgebreid met inwoners die vanuit de gemeente een rolstoel toegekend gekregen hebben en verder voldoen aan de overige, reeds bestaande voorwaarden.	TM-CZG/Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	M6
Update	Vrijlating inkomen inwonende kinderen jonger dan 23 jaar aangepast naar bedragen 2016 en 2017.	Woonkostentoeslag voor huurders met zelfstandige woonruimte	M
Aanpassing vanwege uitvoerbaarheid	De transitievergoeding wordt aangemerkt als vermogen in plaats van inkomen, omdat het niet toe te rekenen is aan een bepaalde periode.	Schadevergoeding	W

Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W4.1)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek of onverwijld uit eigen beweging te informeren over alle feiten of omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand of op zijn arbeidsinschakeling. Een goede voorlichting over de inlichtingenplicht aan de bijstandsgerechtigde is dus essentieel.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht van artikel 17 eerste lid Participatiewet wordt per 1 januari 2013 geen maatregel (afstemming) meer opgelegd, maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is sprake van het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente.

Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klantdossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete wordt altijd afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000,- bruto dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Schriftelijke waarschuwing

Er wordt in plaats van een boete een waarschuwing opgelegd in de volgende gevallen:

Bij nulfraude:

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. Er bestaat geen minimumboete meer voor nulfraude.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 6 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Participatiewet) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd die in hoogte is afgestemd op het benadelingsbedrag.

Bij een benadelingsbedrag niet hoger dan € 150,-.

Bij een zogeheten "zelfmelder":

Er is sprake van een zelfmelder als een belanghebbende onjuiste, onvolledige of geen inlichtingen verstrekt, maar binnen een redelijke termijn van 60 dagen alsnog uit eigen beweging de inlichtingen verstrekt. De termijn van 60 dagen loopt vanaf het moment dat de inlichtingen hadden behoren te worden verstrekt.

Er is geen sprake van een zelfmelder als het college de overtreding al had geconstateerd of belanghebbende de inlichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van de inlichtingenplicht.

Warning

Het college kan de schending van de inlichtingenplicht niet afdoen met een waarschuwing als sprake is van recidive. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht een waarschuwing is gegeven.

Individuele omstandigheden

Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid (zie ook Procedure) en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Dringende redenen zijn aanwezig als oplegging van een boete leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor belanghebbende. Het moet gaan om een uitzonderlijke situatie. In dat geval kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete. De toetsing of er sprake is van dringende redenen ziet op het moment van het opleggen van de boete (toetsing ex nunc).

Bij gehuwden moet bij iedere belanghebbende afzonderlijk worden beoordeeld in welke mate sprake is van verwijtbaarheid.

Omstandigheden van persoon en gezin spelen niet zozeer een rol bij het opleggen van een bestuurlijke boete, maar kunnen wel van invloed zijn op de inning ervan. Denk bij omstandigheden van persoon en gezin aan individueel bepaalde financiële omstandigheden, zoals hoge woonlasten of uitgaven van bijzondere aard waar geen vergoeding voor mogelijk is. Of de situatie waarin de gevolgen voor (minderjarige) kinderen heel groot zijn. Met dergelijke omstandigheden kan (tijdelijk) rekening gehouden worden bij de inning (verrekening) van de boete.

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht - mét benadeling - binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan is het uitgangspunt 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Daarop worden de percentages voortvloeiend uit de mate van verwijtbaarheid toegepast. We noemen dit een recidiveboete. Voor rekenvoorbeelden, zie Boetes 2017.

Het moet (in de Participatiewet) gaan om schending van dezelfde inlichtingenplicht. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van recidive als een eerdere schending betrekking had op bijvoorbeeld de inlichtingenplicht op grond van de loaw.

Van recidive is alleen sprake als er al eerder een boete is opgelegd, en deze boete moet onherroepelijk zijn. Er is dus geen sprake van recidive als:

er voor een eerdere schending van de inlichtingenplicht is volstaan met een schriftelijke waarschuwing;

er eerder sprake was van schending van de inlichtingenplicht, maar daarbij is afgezien van het opleggen van een boete vanwege het volledig ontbreken van verwijtbaarheid of vanwege dringende redenen;

er nog bezwaar of beroep loopt tegen een eerder opgelegde boete.

Ook als bij de eerste en/of tweede overtreding geen sprake is van een benadelingsbedrag, is de op te leggen boete geen recidiveboete.

Termijn opleggen boete

De boete moet worden uitgevoerd binnen dertien weken na de dag waarop het rapport is opgemaakt. Dit is een termijn van orde. Dat betekent dat de bevoegdheid om een boete op te leggen niet vervalt na dertien weken.

Na verstrijken van de verjaringstermijn mag geen boete meer worden opgelegd. De verjaringstermijn voor een boete is vijf jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de maximumboete hoger is dan € 340,- en drie jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de boete € 340,- of lager is. Het gaat bij dit bedrag om de bij wet bepaalde maximale boete. Eventuele verlagingen op grond van verminderde verwijtbaarheid worden dus niet meegerekend. Voor doorlopende gedragingen kan de verjaringstermijn betekenen dat de boete slechts betrekking kan hebben op een gedeelte van de gedraging.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

In de eerdere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 november 2014 was al vastgesteld dat de boetes moeten worden getoetst op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd (artikel 5:46, tweede lid, van de Awb). Vervolgens heeft de Centrale Raad van Beroep op 11 januari 2016 beslist dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene. Deze uitspraken hebben geleid tot nieuwe boetewetgeving per 1-1-2017.

Mate van verwijtbaarheid

Op basis van het voorgaande wordt de hoogte van de boete verplicht als volgt vastgesteld:

- 100% van het benadelingsbedrag als sprake is van opzet en deze moet bewezen worden (het willens en wetens benadelen van de gemeente, met het oogmerk om fraude te plegen).
- 75% van het benadelingsbedrag bij grove schuld (ernstige tegen opzet aangrenzende mate van verwijtbaarheid).
- 50% van het benadelingsbedrag als er geen sprake is van opzet of grove schuld (normale verwijtbaarheid).
- 25% van het benadelingsbedrag bij verminderde verwijtbaarheid.
- 10% van het benadelingsbedrag bij "niet kunnen".

Opzet

Als opzettelijk de inlichtingenplicht overtreden wordt, is 100% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van opzet te bewijzen.

Van opzet is sprake als het gaat om willens en wetens handelen of nalaten, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Onder opzet wordt mede verstaan voorwaardelijk opzet. Bij voorwaardelijk opzet gaat het om het willens en wetens aanvaarden van de aanmerkelijke kans dat een handelen of nalaten tot gevolg heeft dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk wordt nagekomen waardoor er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Uiteraard dient voor de betrokkene redelijkerwijs duidelijk te zijn dat deze feiten en omstandigheden van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

- 1.bekennen: betrokkene heeft zelf aangegeven en toegegeven dat hij de inlichtingenplicht niet is nagekomen om te voorkomen dat hij een lagere uitkering zou ontvangen of de uitkering zou verliezen;
- 2.arbeid: het verzwijgen van werkzaamheden of uitbreiding daarvan en de daarmee gemoeide inkomsten, of door een melding te stellen terwijl er geen melding is ontvangen of dat is gebleken dat een melding is vervalst (klik hier voor voorbeelden);
- 3.gezin: het verzwijgen van de gezinssamenstelling, de inkomsten van de gezinsleden of het bezit van vermogen of goederen van waarde (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch opzet is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip opzet en

kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot opzet. M.a.w. heeft de gedraging willens en wetens plaatsgevonden?

Grove schuld

Als grove schuld aan de orde is, is 75% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Het college dient de aanwezigheid van grove schuld te bewijzen.

Grove schuld is een in laakbaarheid aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid en is aan de orde wanneer sprake is van ernstig nalatig of verwijtbaar slordig handelen, wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ernstige nalatigheid, ernstige onzorgvuldigheid, ernstige onachtzaamheid of ernstige roekeloosheid met als gevolg dat de inlichtingenplicht niet of niet behoorlijk is nageleefd wat er toe heeft geleid dat er ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. De belanghebbende had zich op basis van feiten en omstandigheden bewust moeten zijn van zijn fout.

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. herhaalde schending inlichtingenplicht: betrokkene heeft bij herhaling geen of onjuiste informatie verstrekt (klik hier voor voorbeelden);
2. samenloop van omstandigheden: er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel tot ernstige verwijtbaarheid leiden (klik hier voor voorbeelden).

Warning

Is voldaan aan één van bovenstaande criteria, dan wil dat in het geheel niet zeggen dat daarmee ook automatisch grove schuld is aangetoond! Elke situatie zal moeten worden getoetst aan het begrip grove schuld en kan dus - los van bovenstaande voorbeelden - leiden tot grove schuld. M.a.w. was de gedraging van dermate ernstige, aan opzet grenzende, mate van nalatigheid waar betrokkene zich van bewust had moeten zijn?

Normale verwijtbaarheid

Bij normale verwijtbaarheid is 50% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Normale verwijtbaarheid wordt aangenomen als er geen verzwarende omstandigheden of verzachtende omstandigheden een rol spelen.

Er is sprake van een normale mate van verwijtbaarheid bij een laakbare slordigheid bij het niet of het niet behoorlijk naleven van de inlichtingenplicht. Bij een normale gemiddelde verwijtbaarheid had betrokkene redelijkerwijs moeten of kunnen begrijpen dat zijn gedrag tot gevolg kon hebben dat dit van invloed kon zijn op het recht op uitkering / de hoogte of de duur van de uitkering. Ook hier geldt dat betrokkene zich bewust had moeten zijn van de fout die hij begaat.

Klik hier voor voorbeelden.

Verminderde verwijtbaarheid

Uitgangspunt bij het opleggen van een boete voor schending inlichtingenplicht is dat deze schending verwijtbaar is. Stelt een belanghebbende dat dit niet het geval is, dan ligt de bewijslast daarvoor bij

belanghebbende. Is de schending van de inlichtingenplicht inderdaad niet verwijtbaar, dan mag geen boete worden opgelegd. Hetzelfde geldt als er sprake is van een rechtvaardigingsgrond, bijvoorbeeld een situatie van overmacht.

Als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, dan wordt de boete lager vastgesteld. Bij het bepalen van verminderde verwijtbaarheid kunnen uiteenlopende factoren een rol spelen: kon een belanghebbende redelijkerwijs weten dat hij in overtreding was? Is hij goed voorgelicht en zo nee, mocht er van uit worden gegaan dat hij de juiste voorlichting kreeg?

Volgens het Boetebesluit socialezekerheidswetten kan hierbij gedacht worden aan de volgende situaties:

1. Betrokkene verkeerde in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan de inlichtingenverplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de inlichtingen niet tijdig of volledig zijn verstrekt;
2. Betrokkene verkeerde in een zodanige geestelijke toestand dat hem de overtreding niet volledig valt aan te rekenen;
3. Betrokkene heeft wel inlichtingen verstrekt, die echter onjuist of onvolledig waren, of heeft anderszins een wijziging van omstandigheden niet onverwijld gemeld, maar uit eigen beweging alsnog de juiste inlichtingen verstrekt voordat de overtreding is geconstateerd, tenzij de betrokkene deze inlichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van een inlichtingenverplichting (en niet volstaan kan worden met een waarschuwing);
4. De overtreding van de inlichtingenverplichting of de hoogte van het benadelingsbedrag is mede te wijten aan het bestuursorgaan dat bevoegd is de bestuurlijke boete op te leggen; of
5. Er is sprake van een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot verminderde verwijtbaarheid.

Klik hier voor voorbeelden. Bij verminderde verwijtbaarheid is 25% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt.

De gemeente Arnhem kent nog de volgende vormen van verminderde verwijtbaarheid

1. 'niet kunnen':

- a. De complexe overheid: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar begrijpen niet welke informatie relevant is of welke informatie zij precies moeten doorgeven;
- b. De informatie is niet aangekomen: mensen beschikken over de juiste informatie en geven deze informatie ook door, maar slagen er niet in deze informatie daadwerkelijk bij de overheid op de juiste plaats te krijgen, omdat de manier waarop de overheid informatie verwerkt (via bijvoorbeeld een website, Klantcontactcentrum, Frontoffice) voor burgers niet transparant is;
- c. De informatie is (nog) niet beschikbaar: mensen weten dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren, willen dat ook, maar beschikken zelf (nog) niet over die informatie;
- d. Subjectief onvermogen: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar persoonlijke redenen staan er aan in de weg om het daadwerkelijk te doen. Deze redenen variëren van het simpelweg vergeten, zich vergissen, een misverstand of bijvoorbeeld een medisch-psychische toestand of een levensfase met persoonlijke tragedie die het doorgeven van informatie tot een lage prioriteit maakt.

2. Er is sprake van een geringe termijnoverschrijding.

Bij een geringe termijnoverschrijding kan op grond van het Boetebesluit socialezekerheidswetten een waarschuwing gegeven worden in plaats van een boete. Behoort een waarschuwing niet tot de mogelijkheden (bijvoorbeeld vanwege recidive), dan kan een boete opgelegd worden.

Is sprake van een vorm van 'niet kunnen' of een geringe termijnoverschrijding dan geldt een bestuurlijke boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag.

Maximale boete

Wettelijk maximum

De boete mag op grond van 18a, eerste lid, Participatiewet en artikel 2, zevende lid, Boetebesluit socialezekerheidswetten nooit hoger zijn dan de maximale geldboete die de strafrechter op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht zou hebben kunnen opleggen. Dat wil zeggen, € 82.000,- (per 1-1-2016) bij opzet en € 8.200,- (per 1-1-2016) als er geen sprake is van opzet. Van deze uitgangspunten moet worden afgeweken als de omstandigheden van het geval dat nodig maken.

In een schema ziet dat er als volgt uit:

Is het benadelingsbedrag > € 10.934?

Ja

Nee

Categorie verwijtbaarheid

Uitgangspunt max. boetehoogte

Uitgangspunt max. boetehoogte

Opzet

€ 82.000,-

100% van benadelingsbedrag

Grove schuld

€ 8.200,-

75% van benadelingsbedrag

Normale verwijtbaarheid

€ 5.467,-

50% van benadelingsbedrag

Verminderde verwijtbaarheid

€ 2.734,-

25% van benadelingsbedrag

Niet kunnen

€ 1.093,-

10% van benadelingsbedrag

Fictieve draagkracht

Op 11 januari 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep een uitspraak gedaan waarin werd vastgelegd dat de maximale hoogte van de boete zo moet worden vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met de fictieve draagkracht van een betrokkene.

Bij boeteopleggingen vanaf 11 januari 2016 wordt voor de berekening van de maximale boete de fictieve draagkracht gelijkgesteld met de voor beslag vatbare ruimte als bedoeld in het Wetboek van Rechtsvordering. Daarbij wordt geen rekening gehouden met correcties op de beslagvrije voet en eventuele beslagen of inhoudingen. Als fictieve draagkracht geldt dus 10% van de toepasselijke bijstandsnorm.

De maximale boetes worden overeenkomstig de redelijke termijn uitgewerkt:

- Opzet: 24 maanden
- Grove schuld: 18 maanden
- Normale verwijtbaarheid: 12 maanden
- Verminderde verwijtbaarheid: 6 maanden
- Niet kunnen: 2 maanden.

Voorbeeld 1: Alleenstaande, met een benadelingsbedrag van € 2.000,-, opzet 100% = € 2.000,-. 10% van de alleenstaandennorm (per 1-1-2017) = € 98,-. De maximum boete is dan € 98,- x 24 maanden = € 2.350,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het benadelingsbedrag lager is dan de maximum boete, wordt de boete vastgesteld op het benadelingsbedrag.

Voorbeeld 2: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 8.000,-, grove schuld 75% = € 6.000,-. 10% van de gehuwdenorm (per 1-1-2017) = € 140,-. De maximum boete is dan € 140,- x 18 maanden = € 2.520,- (afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden). Omdat het

benadelingsbedrag de maximumboete overschrijdt, wordt de boete vastgesteld op het maximum boetebedrag.

De maximale boetes die opgelegd kunnen worden staan vermeld in een schema van het normenoverzicht.

Daadwerkelijke draagkracht

Volgens de CRvB (2016:1039) moet als uitgangspunt gelden dat een bestuursorgaan zich zeker bij hogere boeten ervan zal moeten vergewissen dat de boete, mede gelet op de draagkracht van de overtreder, geen onevenredige gevolgen heeft. Volgens vaste rechtspraak (zie ECLI:NL:HR:2014:685 en ECLI:NL:CRVB:2016:12) moet een bestuursorgaan, indien het een bestuurlijke boete oplegt en daarbij rekening houdt met de draagkracht van de overtreder, acht slaan op diens financiële positie ten tijde van het besluit tot het opleggen van de boete. Wordt de beslissing van een bestuursorgaan over de hoogte van de boete aan het oordeel van de rechter onderworpen, dan dient deze zijn oordeel daarover te vormen met inachtneming van de op dat moment aannemelijk geworden omstandigheden, waaronder de financiële omstandigheden, waarbij het dan in de eerste plaats op de weg van betrokkene ligt daarover inzicht te geven.

Dus geeft een belanghebbende aan dat hij over onvoldoende draagkracht beschikt, dan moet dit onderzocht gaan worden. De belanghebbende moet dan inzage geven in zijn financiële situatie. Bij verminderde draagkracht wordt de boete daarop gemaximeerd. Bij geen draagkracht wordt de boete vastgesteld op nihil.

Vermogen

Eventueel vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens, moet meegewogen worden bij de maximale boeteberekening. Om het vermogen op het moment van boeteoplegging vast te kunnen stellen, moeten dus eerst alle bankafschriften van de meest recente maand en een schuldenoverzicht opgevraagd worden. Van het eventuele saldo wordt eenmaal de geldende bijstandsnorm afgetrokken. Het restant tel je vervolgens bij de maximum boete op.

Voorbeeld: Alleenstaande, met een vermogen van € 7.000,- en een benadelingsbedrag (schuld aan de gemeente) van € 3.600,-. Het vermogen is dan € 3.400,- minus eenmaal de geldende bijstandsnorm. De boete bij normale verwijtbaarheid 50% = € 1.800,-. Dat is dan ook de feitelijke boete, omdat de draagkracht toereikend is (€ 1.170,- max. boete (per 1-1-2017) + € 3.400,- vermogen minus bijstandsnorm).

Als een belanghebbende niet meewerkt wanneer je het vermogen vast wilt stellen, dan kun je voorbij gaan aan het maximeren van de boete. Het benadelingsbedrag wordt dan dus ook de daadwerkelijke boete. De maximumboete van artikel 18a, eerste lid, Participatiewet geldt uiteraard altijd.

Warning

Het moment van het besluit tot het opleggen van de boete is bepalend voor de berekening van de maximale boete. Er mag dus niet vooruitgelopen worden op een mogelijke inkomensverbetering.

Minimum boetebedrag

Er bestaat geen minimumboete. In het Boetebesluit socialezekerheidswetten is vastgelegd dat indien een overtreding van de inlichtingenplicht niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, en niet volstaan kan worden met het geven van een schriftelijke waarschuwing, als uitgangspunt een bestuurlijke

boete van € 150,- wordt vastgesteld, tenzij een afwijkend bedrag noodzakelijk is voor de vaststelling van een evenredige boete.

Afronding

In het Boetebesluit socialezekerheidswetten staan geen regels meer opgenomen over de afronding van de boetes. Binnen de gemeente Arnhem worden vanuit efficiency-overwegingen alle boetes altijd afgerond op een veelvoud van € 10,- naar beneden.

Recidive

Bij recidive is 150% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 2.600,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 1.300,-. De recidiveboete wordt dan € 1.300,- x 150% = € 1.950,-.

Is het benadelingsbedrag echter hoger dan de maximumboete, dan geldt dus de maximumboete en wordt bij de recidiveboete 150% van de maximale periode (die gekoppeld is aan de mate van verwijtbaarheid) het uitgangspunt.

Voorbeeld: Gehuwde, met een benadelingsbedrag van € 4.000,-, normale verwijtbaarheid 50% = € 2.000,-. De maximumboete is dan € 1.680,- (norm per 1-1-2017). De recidiveboete wordt dan € 140,- (= 10% van de norm per 1-1-2017) x 150% van 12 maanden = € 2.520,-.

IN SCHEMA

Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Hou daarbij in het achterhoofd dat de Arnhemse variant bij verminderde verwijtbaarheid (boetepercentage 10% van het benadelingsbedrag) niet in dit schema is terug te vinden.

Overgangsrecht

Het nieuwe boeteregime per 1-1-2017 heeft geen overgangsrecht. Dit betekent dat het nieuwe boeteregime (welke gunstiger uitvalt) na de inwerkingtreding voor alle gevallen geldt. Dus ook voor de gevallen waarin de schending van de inlichtingenplicht al is begonnen voor de inwerkingtreding, maar daarna nog voortduurt (bijvoorbeeld vanwege een lopend bezwaarschrift).

Informatie over de boeteoplegging vóór 1 januari 2017 vind je hier.

Informatieverplichtingen (W3.1)

Binnen de informatieverplichtingen valt te onderscheiden:

- de inlichtingenplicht
- de medewerkingsplicht
- de identificatieverplichting.

Inlichtingenplicht

Onder de inlichtingenplicht die is vastgelegd in artikel 17, eerste lid Participatiewet, vallen:
de verplichting om onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand;
de verplichting om op verzoek de inlichtingen te verstrekken die de gemeente nodig heeft om het recht op bijstand te beoordelen of die van invloed kunnen zijn op de arbeidsinschakeling.

Het niet nakomen van de inlichtingenplicht is boetewaardig gedrag.

Wet eenmalige gegevensuitvraag (WEU)

De Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) is in werking getreden op 1 januari 2008. Uit een oogpunt van optimale dienstverlening aan de burger wordt via de WEU geregeld dat elk gegeven dat de ketenpartners werk en inkomen nodig hebben voor hun werk, slechts eenmaal mag worden uitgevraagd bij belanghebbende. Zo worden de administratieve lasten voor belanghebbenden verminderd bij de aanvraag van een uitkering en ook tijdens de uitkering. Voor de Participatiewet is dat geregeld in art. 53 a. Bij het aanvragen van een uitkering bij het UWV Werkbedrijf is belanghebbende niet verplicht om gegevens te verstrekken die worden genoemd in bijlage 2 Regeling SUWI.

Daarentegen is belanghebbende tijdens de uitkering op grond van artikel 17 lid 1 Participatiewet wel verplicht om alle relevante gegevens te verstrekken. Het kan daarbij gaan om dezelfde gegevens die het college helemaal niet aan belanghebbende mag vragen op grond van artikel 53a lid 1 Participatiewet. Uit jurisprudentie is inmiddels gebleken dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klantdossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Medewerkingsplicht

De medewerkingsplicht is vastgelegd in artikel 17 tweede lid Participatiewet en ligt in het verlengde van de inlichtingenplicht. Een belanghebbende is verplicht de medewerking te verlenen die 'redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de Participatiewet'. Deze medewerkingsplicht geldt zowel ten aanzien van de verlening van bijstand als de arbeidsinschakeling.

Medewerkingsplicht ten aanzien van de verlening van bijstand

Een belanghebbende is verplicht mee te werken aan een onderzoek naar of (her)beoordeling van het recht op bijstand. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om het overleggen van documenten (bv. kopieën van bankafschriften), of het tekenen van een machtiging om relevante informatie op te vragen bij een derde. Ook het meewerken aan een huisbezoek valt hieronder.

Medewerkingsplicht ten aanzien van de arbeidsinschakeling

Op grond van artikel 17, tweede lid Participatiewet is een belanghebbende ook verplicht mee te werken aan een oproep om op een bepaalde plaats en tijd te verschijnen in verband met de arbeidsinschakeling (een zgn. doelmatigheidsgesprek). Dit lijkt ruim maar de wetgever en de jurisprudentie hebben hieraan een beperkte uitleg gegeven. Deze verplichting mag namelijk geen overlap vertonen met de in artikel 9 eerste lid onderdeel b van de Participatiewet opgenomen verplichting mee te werken aan een onderzoek naar de arbeidsmogelijkheden. De medewerkingsplicht van artikel 17 tweede lid van de Participatiewet heeft slechts betrekking op gevallen waarin het niet verlenen van medewerking gevolgen kan hebben voor het (vaststellen van het) recht op bijstand.

Verschil met plicht tot arbeidsinschakeling

De medewerkingsplicht van artikel 17 tweede lid Participatiewet moet goed onderscheiden worden van de in artikel 9 Participatiewet opgenomen verplichting mee te werken aan een onderzoek naar de arbeidsmogelijkheden. Een oproep doelmatigheid scharen we onder de verplichting mee te werken aan een onderzoek naar de arbeidsmogelijkheden van artikel 9. Zie ook de No-show schema's over hoe te handelen bij niet verschijnen op een dergelijke oproep. Een belanghebbende kan ook niet op grond van artikel 17 lid 2 Participatiewet worden verplicht mee te werken aan een re-integratietraject zelf. Ook deze verplichting valt onder de plicht tot arbeidsinschakeling van artikel 9 Participatiewet. Hetzelfde geldt voor de verplichting om te verschijnen op een gesprek dat bedoeld is om te controleren of eerder gemaakte afspraken of opgelegde verplichtingen in het kader van de arbeidsinschakeling worden nageleefd. Het niet meewerken aan de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 9 Participatiewet leidt tot verlaging van de uitkering (zie Niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling) en kan dus niet leiden tot opschorting en intrekking.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen december 2016			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Vanaf melding wordt een bijstandsgerechtigde voortaan <u>automatisch</u> geregistreerd als werkzoekende bij het UWV.	Opname van de nieuwe werkwijze en het schrappen van de maatregel aangezien schending van de verplichting niet meer mogelijk is.	<ul style="list-style-type: none"> • Registratie als werkzoekende UWV • Niet nakomen niet-geüniformeerde arbeidsverplichting • Sancties 	W3.2.2a W4.2.2 R4.4
Update loaw-richtlijnen	Verduidelijkingen doorgevoerd.	Richtlijnen loaw	R4.1 t/m R4.4
Wetswijziging loaw per 1-1-2017	Per 1-1-2017 wordt de jongste loaw-gerechtigde, wanneer de oudste (niet loaw-gerechtigde) partner de pensioensgerechtigde leeftijd bereikt, aangemerkt als gehuwde i.p.v. alleenstaande. Inkomsten partner moeten worden gekort. Er bestaat overgangsrecht.	Beëindiging en herleving	R4.3.4
Actualisering	Er wordt een verwijzing gemaakt naar de geldende actuele normen voor dak- en thuislozen.	Bijstand in natura	W1.6.1
Uitleg registraties gezamenlijke huishouding	De registratie van betrokkenen als gezamenlijke huishouding wordt nader uitgelegd en dit zorgt voor een beperkte toepassing.	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding 1998 • Wederzijdse zorg 	W
Jurisprudentie CRvB 13-09-2016, nr. 15/8099 WWB	In bepaalde gevallen moet de IND altijd geraadpleegd worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Schematisch overzicht BRP-codes • EU/EER-onderdanen 	W
Update	Omdat een beëindigingsbeschikking van de WW niet meer na de daadwerkelijke beëindiging wordt verzonden, is hieromtrent geen regeling meer voor nodig.	Ingangsdatum uitkering	W1.2.5

Update	Verwijzing gemaakt naar de richtlijn <i>Niet-rechthebbende partner</i> als een partner in detentie zit en de belanghebbende uitkeringsgerechtigde is. Voorheen kreeg die persoon de alleenstaandenorm.	Detentie en bijstand	W
Normwijzigingen per 1-1-2017	Normen aangepast overeenkomstig de wet.	<ul style="list-style-type: none"> • Normenoverzicht PW 1 januari 2017 • Overige PW-normbedragen • Bijstandsnorm voor dak- thuis- en adreslozen 	W2.2.1 W2.2.2 W
Wijziging minimum leeftijd van kinderen die naar een kinderopvang mogen.	Met ingang van 1 januari 2017 kunnen kinderen al vanaf 2 jaar naar de peuterspeelzaal, i.p.v. vanaf 2,5 jaar. Dat betekent dat bij de toekenning van kinderopvang met een sociaal medische indicatie vanaf 2 jaar doorverwezen kan worden naar een voorliggende voorziening.	Kinderopvang sociaal-medische indicatie	M
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRvB:2016:4487)	Andere ongehuwde samenwonenden dan bloedverwanten in de eerste of tweede graad (en bij één van hen sprake is van zorgbehoefte) kunnen ook niet als gehuwden aangemerkt worden.	Gezamenlijke huishouding	W1.1.5
Wijziging Afstemmingsverordening per 1-1-2017.	Omdat het benadelingsbedrag niet altijd te bepalen is bij een gedraging wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, is deze geschrapt in de Afstemmingsverordening. De duur van de maatregel is dus niet meer afhankelijk van het benadelingsbedrag, maar wordt per gedraging specifiek	<ul style="list-style-type: none"> • Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid • Verlies voorliggende voorziening door verrekening boete 	W4.4 W4.4a (vervallen)

	vermeld.		
Wijziging Afstemmingsverordening per 1-1-2017.	Omdat in de gewijzigde Afstemmingsverordening een verlaging is opgenomen voor no show i.v.m. de Wet taaleis, is deze verlaging ook opgenomen in de richtlijnen.	<ul style="list-style-type: none"> • Wet taaleis Participatiewet • Niet nakomen niet-geüniformeerde arbeidsverplichting 	W3 W4.2.2
Wijziging boetewetgeving per 1-1-2017	De relevante jurisprudentie vanaf de invoering van de bestuurlijke boete is vastgelegd in wetgeving, waardoor deze richtlijnen aangepast moeten worden. De tijdelijke werkwijze boete is nu omgezet naar de nieuwe richtlijn <i>Boetes 2017</i> (W4.7). Daarnaast zijn er enkele wetswijzigingen doorgevoerd. De belangrijkste worden hierna opgesomd.	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding Afstemming en boete • Niet nakomen van de inlichtingenplicht • Procedure • Boetes 2017 • Inning van een bestuurlijke boete • Afzien van terugvordering bij schuldregeling 	W4 W4.1 W4.6 W4.7 (nieuw) T4.7 T3.3
Wijziging boetewetgeving per 1-1-2017	Het college krijgt de bevoegdheid om bij een schuldregeling onder voorwaarden een boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden. De gemeente Arnhem gaat uitvoering geven aan deze bevoegdheid.	Afzien van terugvordering bij schuldregeling	T3.3
Wijziging boetewetgeving per 1-1-2017	De verplichting om boetes af te ronden is komen te vervallen. Uit efficiëncy-overwegingen wordt voor alle boetes gekozen voor afronding op een veelvoud van € 10,- naar beneden.	<ul style="list-style-type: none"> • Niet nakomen van de inlichtingenplicht • Boetes 2017 	W4.1 W4.7 (nieuw)
Wijziging boetewetgeving per 1-1-2017	De maximumboete wordt bepaald door toepassing van een fictieve draagkracht van 10% van de norm. Wanneer een belanghebbende geen of minder draagkracht heeft dan de vastgestelde maximumboete, dan kan op verzoek van de belanghebbende een draagkrachtberekening	Boetes 2017	W4.7 (nieuw)

	gemaakt worden. De boete wordt vervolgens indien nodig aangepast aan de daadwerkelijke draagkracht.		
Wijziging boetewetgeving per 1-1-2017	De mogelijkheden tot het geven van een waarschuwing i.p.v. een boete worden bij wet uitgebreid. De gemeente Arnhem gaat die mogelijkheden volledig benutten om een waarschuwing op te leggen in plaats van een boete.	Niet nakomen van de inlichtingenplicht	W4.1

Inleiding Afstemming en boete (W.4)

Deze richtlijn gaat over de gevolgen van het niet nakomen van de verplichtingen die zijn verbonden aan het ontvangen van een uitkering. Afhankelijk van de geschonden verplichting kan het gaan om een verlaging of een boete.

Per 1 januari 2015 worden de arbeidsverplichtingen onderverdeeld in geüniformeerde en niet-geüniformeerde verplichtingen. De wetgever zogenaamde geüniformeerde arbeidsverplichtingen zijn opgenomen in artikel 18 lid 4 Participatiewet. Als een belanghebbende een geüniformeerde arbeidsverplichting verwijtbaar niet nakomt, dan verlaagt het college de bijstand in ieder geval met 100% voor een bij afstemmingsverordening vastgestelde periode van tenminste 1 maand en ten hoogste 3 maanden (artikel 18 lid 5 Participatiewet).

Afstemmings-/boetewaardige gedragingen (W4.1 t/m W4.5)

Bij schending van een of meerdere aan de bijstand verbonden verplichtingen kan een bestuurlijke sanctie opgelegd worden, die, afhankelijk van de verplichting die geschonden is, kan bestaan uit een boete of een verlaging. Een boete is een beschikking dat een geldsom moet worden betaald vanwege schending van de inlichtingenplicht. Een verlaging is een tijdelijke gedeeltelijke of gehele weigering van de bijstand vanwege verlagingswaardig gedrag: schending van een van de overige verplichtingen die aan de bijstand verbonden zijn.

Het afstemmings- en boetebeleid is met andere woorden gekoppeld aan het verplichtingenbeleid. Bestaat de verplichting niet, dan kan ook van een verlaging of boete geen sprake zijn. Dit is alleen anders indien het gedrag van betrokkene - ondanks dat er niet van een duidelijke verplichting sprake is - dusdanig is dat moet worden gesproken van ofwel een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, ofwel een ernstige misdraging.

Voor de keuze tussen boete of verlaging en voor de bepaling van de hoogte en eventuele duur van een verlaging is van belang wat de aard van de verplichting is die is geschonden. In beginsel kan er sprake zijn van:

- niet nakomen van inlichtingenplicht (W4.1);
- niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling (W4.2);
- niet nakomen van extra verplichtingen (die aan de bijstand zijn verbonden) (W4.3).

Daarnaast kan -ook als er sprake is van een niet bij beschikking opgelegde verplichting- een verlaging worden toegepast bij de volgende gedragingen: tekortschietend besef (ook wel 'ongenoegzaam besef') van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (W4.4); (ernstige) misdragingen (W4.5).

Procedure (W4.6)

Met het oog op de in acht te nemen zorgvuldigheid bij het opleggen van een boete of het toepassen van een verlaging moet aan verschillende procedure-eisen voldaan worden alvorens tot het opleggen van een boete of het toepassen van een verlaging te kunnen besluiten. Deze eisen komen in dit onderdeel aan de orde.

Schematisch overzicht (W4.7)

Hier zijn de verschillende boeten en verlagingen in een duidelijk overzicht (ook wel bekend als de rode kaart) bijeen gebracht.

No-show (W4.8)

Onder no-show verstaan wij het geen gehoor geven aan uitnodigingen/afspraken om voor een gesprek te verschijnen, of het niet aanleveren van gevraagde gegevens. In dit onderdeel is in schema's voor een aantal verschillende situaties uiteengezet hoe in die gevallen gehandeld moet worden en wanneer welke boete dan wel verlaging overwogen moet worden.

Overgangsrecht boete (W4.9)

De wettelijke bepalingen die op schending van de inlichtingenplicht een boete stellen in plaats van een maatregel, zijn ingegaan op 1 januari 2013. Schendingen vanaf die datum vallen dus onder de boete-bepalingen. Maar wat te doen met gedragingen van vóór die datum? En wat als sprake is van een doorlopende gedraging die begonnen is vóór 1-1-2013? Daarop vind je een antwoord in deze richtlijn.

Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W4.1)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek of onverwijd uit eigen beweging te informeren over alle feiten of omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand of op zijn arbeidsinschakeling.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht van artikel 17 eerste lid Participatiewet wordt per 1 januari 2013 geen maatregel (afstemming) meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente. Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klant dossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedroeg 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekke bedrag. Omdat de boete niet hoger mag zijn dan het benadelingsbedrag, wordt alleen bij een 100%-boete het bedrag op een veelvoud van 10 euro naar beneden afgerond. De lagere percentages boetes worden de bedragen overeenkomstig het Boetebesluit op een veelvoud van 10 euro naar boven afgerond. Het minimumbedrag van de boete was altijd € 150,-, ook als het benadelingsbedrag lager was. Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is er echter een wetswijziging aangekondigd en is gemeenten verzocht in afwachting daarvan te handelen conform de uitspraak. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude: schriftelijke waarschuwing

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die níet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. De minimumboete voor nulfraude is tijdelijk losgelaten, in afwachting van aanpassing van de wetgeving. In veel gevallen kan echter worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht niet eerder een dergelijke schending heeft plaatsgevonden. Als eerdere schending tellen alleen mee: gedragingen vanaf 1-1-2013, waarvoor een schriftelijke waarschuwing is afgegeven. Voor de periode van twee jaar wordt teruggerekend vanaf de datum van de schending inlichtingenplicht tot aan de schriftelijke waarschuwing die voor die eventuele eerdere schending is afgegeven.

"Nulfraude": minimumboete

In situaties waarin de schending van de inlichtingenplicht in potentie zou kunnen leiden tot het ten onrechte verstrekken van uitkering maar het ontstaan van dit benadelingsbedrag is voorkomen door omstandigheden die niet binnen de invloedssfeer van belanghebbende liggen, werd geen schriftelijke waarschuwing opgelegd maar de minimumboete van € 150,-. De minimumboete voor nulfraude is tijdelijk losgelaten, in afwachting van aanpassing van de wetgeving. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Voorbeeld: Inkomsten uit arbeid worden door belanghebbende niet tijdig gemeld. De gemeente verneemt echter via een andere bron dat er mogelijk inkomsten zijn en blokkeert, lopende het onderzoek, tijdig de uitkering waardoor er feitelijk geen benadelingsbedrag ontstaat. Voor betrokkene is dit weliswaar de eerste keer dat hij de inlichtingenplicht schendt, maar gelet op het feit dat aan deze gedraging potentieel wel degelijk een benadelingsbedrag kleeft, kan toch een boete worden opgelegd, afgestemd op ernst en mate van verwijtbaarheid.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 3 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Participatiewet) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd die in hoogte is afgestemd op het benadelingsbedrag. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht was 100% van de teveel ontvangen bijstand, maar altijd minimaal €150,-. Dit is gewijzigd, zie Tijdelijke werkwijze boete. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie ook Procedure.

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht -mèt benadeling- binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan was de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Dit is gewijzigd, zie Tijdelijke werkwijze boete.

Het moet (in de Participatiewet) gaan om schending van dezelfde inlichtingenplicht. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van recidive als een eerdere schending betrekking had op bijvoorbeeld de inlichtingenplicht op grond van de loaw.

Van recidive is alleen sprake als er al eerder een boete is opgelegd, en deze boete moet onherroepelijk zijn. Er is dus geen sprake van recidive als:

- er voor een eerdere schending van de inlichtingenplicht is volstaan met een schriftelijke waarschuwing;
- er eerder sprake was van schending van de inlichtingenplicht, maar daarbij is afgezien van het opleggen van een boete vanwege het volledig ontbreken van verwijtbaarheid of vanwege dringende redenen;
- er nog bezwaar of beroep loopt tegen een eerder opgelegde boete.

Ook als bij de eerste en/of tweede overtreding geen sprake is van een benadelingsbedrag is de op te leggen boete geen recidiveboete.

Termijn opleggen boete

De boete moet worden uitgevoerd binnen dertien weken na de dag waarop het rapport is opgemaakt. Dit is een termijn van orde. Dat betekent dat de bevoegdheid om een boete op te leggen niet vervalt na dertien weken.

Na verstrijken van de vervalttermijn mag geen boete meer worden opgelegd. De vervalttermijn voor een boete is vijf jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de maximumboete hoger is dan € 340,- en drie jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de boete € 340,- of lager is. Het gaat bij dit bedrag om de bij wet bepaalde maximale boete. Eventuele verlagingen op grond van verminderde verwijtbaarheid worden dus niet meegerekend. Voor doorlopende gedragingen kan de vervalttermijn betekenen dat de boete slechts betrekking kan hebben op een gedeelte van de gedraging.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Wwb is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete was standaard 100% van het benadelingsbedrag bij de eerste overtreding en 150% bij recidive. Hiervan kon in de volgende gevallen naar beneden worden afgeweken:

- als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid kan de boete verlaagd worden (maar niet lager dan het minimumbedrag van € 150,-);
- als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is er echter een wetswijziging aangekondigd en is gemeenten verzocht in afwachting daarvan te handelen conform de uitspraak. Zie Tijdelijke werkwijze boete.

Zie ook Wegingsfactoren boete.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen mei 2016			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Update	Meer uitleg over het betrekken van vermogen in de berekening van de maximum boete.	Tijdelijke werkwijze boete	W4.6
Behoeft aan een overzicht van de maandelijkse eigen bijdrage voor de maatschappelijke opvang.	Toevoeging van het meest actuele overzicht van de maandelijkse eigen bijdrage voor de maatschappelijke opvang.	Bijstandsnorm voor dak- thuis- en adreslozen	W
Verduidelijking van het onderscheid tussen beperkte woonlasten en geen woonlasten bij de doelgroep 18-20. Bovendien nieuwe normen per 1-7-2016 opgenomen.	Dezelfde terminologie toegepast als bij 21+. Nieuwe normen per 1-7-2016.	Normenoverzicht PW en Overige PW-normbedragen	W2.2.1 en W2.2.2
Verduidelijking	Andere vormgeving schema	Schema CAZ 2016 / Schema CAZ CZG 2016 (wordt nu één schema: Schema CAZ en CAZ CZG 2016)	M
De mogelijkheid creëren om prostituees met behoud van een bijstandsuitkering hun werkzaamheden en verslaving af te bouwen.	Omschrijving van zeer dringende redenen o.g.v. artikel 16 PW ingevoegd, waardoor het verlenen van een bijstandsuitkering in individuele, bijzondere gevallen toch mogelijk is.	Prostitutie	W
Verduidelijking van beleid omtrent tijdelijke woonsituaties en buiten toepassing laten van de kostendelersnorm.	Duidelijkheid over wanneer de kostendelersnorm buiten toepassing gelaten wordt bij bepaalde tijdelijke woonsituaties, zoals bankslapers en vluchtelingen (zza's en logeerregelingen)	Kostendelersnorm	W2.1.11
Update vanwege verouderde richtlijn.	Uitbreiding van voertuigen die niet als vermogen worden aangemerkt, alsmede ophoging van de grenswaarden. Bovendien komt de leeftijd van de auto als voorwaarde te vervallen.	Bezittingen in natura	W

De nieuwe Wet Werk en Zekerheid vervangt de kantonrechtersformule voor de transitievergoeding bij onvrijwillig ontslag.	Omschrijving van wanneer de transitievergoeding als inkomen of vermogen aangemerkt moet worden en wanneer het vrijgelaten kan worden.	Schadevergoeding	W
Verduidelijking	Inwoners in de WSNP of in een schuldbemiddeling ontvangen geen individuele inkomenstoeslag wanneer het nominale inkomen boven 105% van de bijstandsnorm ligt, omdat deze inwoners perspectief hebben op inkomensverbetering dat samenhangt met het slagen van de WSNP dan wel de schuldbemiddeling.	Individuele inkomenstoeslag	M2
Update	Het vereiste standaard meldingsformulier van vreemdelingen aan het IND is ingevoegd.	Vreemdelingen	W1.5.1
Herstel van ommissie	Er bestaat een verschil in hoogte van de norm Wsf voor de thuiswonende student die hoger onderwijs volgt en de studie een aanvang heeft genomen vóór 1 september 2015 en ná 1 september 2015. Deze verschillende normen zijn nu opgenomen in het overzicht.	Overige PW-normbedragen	W2.2.2
Aanvulling ter verduidelijking	Aanvulling richtlijn dat de studiefinanciering per gehele maand wordt uitbetaald. Wanneer iemand zich halverwege de maand uitschrijft, loopt de studiefinanciering tot en met die maand door, en is eventuele bijstand niet eerder mogelijk dan de maand daaropvolgend.	Inkomen specifiek -> Studiefinanciering (WSF en Wtos)	W2.3.3
Update Rode Kaart	Toevoeging van Wet Taaleis en passage over boete eruit.	Schema afstemming / rode kaart	W4.7

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwegen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwegen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Wwb is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete was standaard 100% van het benadelingsbedrag bij de eerste overtreding en 150% bij recidive. Hiervan kon in de volgende gevallen naar beneden worden afgeweken:

- als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid kan de boete verlaagd worden (maar niet lager dan het minimumbedrag van € 150,-);
- als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is er echter een wetswijziging aangekondigd en is gemeenten verzocht in afwachting daarvan te handelen conform de uitspraak. Zie Tijdelijke werkwijze boete.

Zie ook Wegingsfactoren boete.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen februari 2016			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Wijziging van de Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ.	Uitleg op de Wet Vrijlating lijfrenteopbouw en inkomsten uit arbeid en bevordering vrijwillige voortzetting pensioenopbouw d.m.v. voorbeeldberekeningen.	Bezittingen in natura	W
Onduidelijkheid over de werkwijze omtrent de verplichting taalvaardigheid.	Nadere uiteenzetting wanneer er sprake is van A. verplichtingen op grond van de Wet taaleis, en B. verplichtingen op grond van artikel 9 jo. 18, vierde lid, onder f Participatiewet.	Nieuw: Taalvaardigheid	W3.5
Onduidelijkheid over de mogelijkheden als een alleenstaande ouder geen aanspraak kan maken op de ALO-kop.	De mogelijkheid tot afstemming is opgenomen in de richtlijnen voor enkele situaties dat er geen aanspraak gemaakt kan worden op de ALO-kop.	Gehuwden, alleenstaande (ouder) en kind	W1.1.4
Update/correctie	Voor de berekening van de hoogte van de bijstand wordt geen aansluiting meer gezocht bij de berekening van de kinderopvangtoeslag door de belastingdienst, voortaan komen de volledige kosten in principe voor vergoeding in aanmerking.	Kinderopvang sociaal-medische Indicatie	M
Update	De CAZ-schema's voor 2016 zijn opgenomen, met daarin de vergoedingen die vanuit de gemeentelijke aanvullende ziektekostenverzekeringen bij Menzis worden verstrekt.	<ul style="list-style-type: none"> • CAZ en CAZ CZG • Medische kosten/CAZ 	<ul style="list-style-type: none"> • M4 • M2
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2016:8 t/m 13)	Bij het vaststellen van de boete moet rekening gehouden worden met de fictieve draagkracht van de betrokkene. Er worden maximum boetes ingevoerd waarbij de hoogte van de maximum boetes afhankelijk zijn van	Tijdelijke werkwijze boete	W4.6

	de mate van verwijtbaarheid.		
Aanvulling op normoverzichten	Het opnemen van de normenbrief in richtlijnen, zodat alle grondslagen (waaronder IOAW) geraadpleegd kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Hoogte uitkering • Inleiding Normenoverzicht 	<ul style="list-style-type: none"> • R4.3.1 • W2.2
Update/correctie	Het onderscheid tussen vorderingen onder en boven de € 5.000,- komt te vervallen, zodat meer aangestuurd kan worden op het minnelijke traject.	Invordering bij beëindigde uitkering	T4.2
Update	In de draagkrachtberekening is volledigheidshalve de compensatie Kindgebonden budget opgenomen. Daarnaast terminologie geactualiseerd.	Draagkrachtberekening	T

Procedure (W4.6)

Algemeen

Verlagingen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Verlaging

De berekeningsgrondslag voor een verlaging is in beginsel de bijstandsnorm (de wettelijke norm, inclusief en gemeentelijke verlaging inclusief vakantiegeld) en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de beschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal verlagingswaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de verlaging vastgesteld. Ook de duur van de verlaging staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke verlaging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren verlaging. Bij de weging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende verlagingswaardige gedragingen, een verlaging van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de verlaging.

Zorgvuldigheid

Omdat de verlaging een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn verlagingswaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het toepassen van een verlaging. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de verlaging ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van weging van de verlaging.

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boetebedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boetewaardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwegen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwegen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Wwb is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtname van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete was standaard 100% van het benadelingsbedrag bij de eerste overtreding en 150% bij recidive. Hiervan kon in de volgende gevallen naar beneden worden afgeweken:

- als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid kan de boete verlaagd worden (maar niet lager dan het minimumbedrag van € 150,-);
- als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is er echter een wetswijziging aangekondigd en is gemeenten verzocht in afwachting daarvan te handelen conform de uitspraak. Zie Tijdelijke werkwijze boete.

Zie ook Wegingsfactoren boete.

Vaststelling richtlijnwijzigingen

Overzicht richtlijnwijzigingen oktober 2015			
Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onderdeel
Jurisprudentie (ECLI:NL:CRVB:2015:1801)	Boetes van 100% moeten, i.t.t. lagere percentages aan boetes, <u>naar beneden</u> afgerond worden op de hele € 10,-.	Tijdelijke werkwijze boete en Niet nakomen van de inlichtingenplicht	W en W4.1
Wetswijziging IOAZ en IOAW	De invoering van de kostendelersnorm per 1 juli 2015 (loaz en loaw) en de berekening van de maximum grondslag (bij loaw)	Hoogte uitkering en loaz	R4.3.1 en R1.3
Verduidelijking van jurisprudentie (LJN BQ0142)	Toevoeging op richtlijn vakantieduur ter verduidelijking.	Verblijf in het buitenland	W
Het per 1/7/2015 komen te vervallen van de Toeslagenverordening	Het verwijderen van de toeslagen voor een zorgbehoefte, omdat deze per 1/7/2015 niet meer van toepassing zijn.	Verzorgingsbehoefte	W1.1.11
Update	De prijslijst is op onderdelen aangepast aan prijsontwikkelingen	Tweedehands prijzen	M
Verzoek W&I en AVI, het betreft ook een maatregel om de uitvoerende afdelingen meer uniform te laten werken (een minder gecompliceerde werkwijze leidt tot minder interpretaties en daardoor tot meer eenduidigheid)	In een beperkt aantal omschreven situaties wordt bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen om niet, als gift, toegekend. In alle overige gevallen wordt bijzondere bijstand als leenbijstand toegekend. Voorheen werd voor het bepalen van de vorm berekend of de aanvrager in staat zou zijn om de bijstand terug te betalen. Die werkwijze vervalt.	Duurzame gebruiksgoederen en woninginrichting	M1.2
Per 1-1-2016 vervalt het overgangsrecht m.b.t. de ALO-kop	Omschrijving van de mogelijkheden tot het verlenen van bijstand ná 1-1-2016 wanneer het overgangsrecht m.b.t. de ALO-kop vervalt.	Gehuwden, alleenstaande (ouder), en kind 2015	W.1.1.4
Beleidskeuze n.a.v. vraag vanuit de uitvoering	Het moment van uitbetaling van het pensioen moet een belanghebbende zelf kunnen bepalen. De gevolgen die aan de keuze verbonden zijn, zijn in kaart gebracht.	Pensioenen en andere oudedagvoorzieningen	W

Nieuwe voorziening	De tegemoetkoming meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten (TM-CZG) is bij collegebesluit vastgesteld: chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen tot 150% bijstandsnorm met een vermogen lager dan de norm (€ 10.000,- voor alleenstaanden, € 20.000,- voor gezinnen) ontvangen een forfaitair bedrag van € 155,-.	TM-CZG	M6
Update	Schematisch overzicht BRP-codes is geactualiseerd	Schematisch overzicht BRP-codes	W1.5.1
Gewijzigde afspraken met VGGM	Voor verstrekking van bijzondere bijstand voor schoonmaakkosten wordt niet meer in alle gevallen een indicatie bij VGGM gevraagd, maar enkel als er verder geen hulpverlening is betrokken bij de situatie die een oordeel over de noodzaak en bijzondere omstandigheden kan geven.	Schoonmaakkosten	M1.2
Gewijzigd beleid t.a.v.deeltijdondernemers	Het beleid zoals gehanteerd bij de pilot Deeltijdondernemerschap wordt omgezet in structureel beleid.	Deeltijdondernemers / Zelfstandige arbeid	W

Tijdelijke werkinstructie boete in afwachting van de op handen zijnde wetswijzigingen (W)

In deze tijdelijke werkinstructie wordt geanticipeerd op aanpassing van de wetgeving inzake de boete. De verwachting is dat deze op korte termijn zal worden aangenomen. Tot die tijd moet gewerkt worden volgens deze tijdelijke werkinstructie. Deze geldt voor alle boetes die na 24 november 2014 zijn opgelegd.

Op 24 november 2014 heeft de Centrale Raad van Beroep een uitspraak gedaan inzake het huidige boeteregime. Na deze uitspraak volgde een rapport van de Nationale Ombudsman en niet lang daarna volgde de eerste brief van het Ministerie van SZW waarin ingrijpende wijzigingen van het huidige boeteregime werden aangekondigd. Parallel aan dit traject heeft de Arnhemse gemeenteraad op 15 december 2014 de nieuwe Afstemmingsverordening vastgesteld waarbij in artikel 4a regels zijn opgenomen over de verminderde verwijtbaarheid bij boetes.

Kort samengevat komt het er op neer dat er geen toereikende basis is om te oordelen dat sprake is van een wettelijk vastgestelde boete. Dat betekent dat de boetes moeten worden getoetst op de ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd (artikel 5:46, tweede lid, van de Awb). Tevens moet bij verminderde verwijtbaarheid rekening gehouden worden met hetgeen daarover in de Afstemmingsverordening is opgenomen

Een standaard boete van 100% van het benadelingsbedrag is daarmee van de baan.

Op basis van het voorgaande wordt de hoogte van de boete als volgt vastgesteld:

- 100% van het benadelingsbedrag als sprake is van opzet en deze moet bewezen worden. (Het willens en wetens benadelen van de gemeente, met het oogmerk om fraude te plegen)
- 75% van het benadelingsbedrag bij grove schuld. (Ernstige tegen opzet aangrenzende mate van verwijtbaarheid)
- 50% van het benadelingsbedrag als er geen sprake is van opzet of grove schuld.

Maximale boete

De boete mag nooit hoger zijn dan de maximale geldboete die de strafrechter op grond van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht zou hebben kunnen opleggen. Dat wil zeggen, € 81.000 bij opzet en € 8.100 als er geen sprake is van opzet.

Van deze uitgangspunten moet worden afgeweken als de omstandigheden van het geval dat nodig maken.

Verminderde verwijtbaarheid

Uitgangspunt bij het opleggen van een boete voor schending inlichtingenplicht is dat deze schending verwijtbaar is. Stelt een belanghebbende dat dit niet het geval is, dan ligt de bewijslast daarvoor bij belanghebbende. Is de schending van de inlichtingenplicht inderdaad niet verwijtbaar, dan mag geen boete worden opgelegd. Hetzelfde geldt als er sprake is van een rechtvaardigingsgrond, bijvoorbeeld een situatie van overmacht.

Als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, dan wordt de boete lager vastgesteld. Bij het bepalen van verminderde verwijtbaarheid kunnen uiteenlopende factoren een rol spelen: Kon belanghebbende redelijkerwijs weten dat hij in overtreding was? Is hij goed voorgelicht en zo nee, mocht er van uit worden gegaan dat hij de juiste voorlichting kreeg?

De gemeente Arnhem kent o.a. de volgende vormen van verminderde verwijtbaarheid:

1. De betrokkene heeft inlichtingen verstrekt, die onjuist of onvolledig waren, of heeft anderszins een wijziging van omstandigheden niet onverwijld gemeld, maar uit eigen beweging alsnog de juiste inlichtingen verstrekt voordat de overtreding is geconstateerd. (De verminderde verwijtbaarheid geldt weer niet als de juiste informatie alsnog wordt gegeven in het kader van toezicht op de naleving van een inlichtingenplicht.)
2. Er is sprake van een samenstel van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot het oordeel dat sprake is van verminderde verwijtbaarheid.
3. Er is sprake van "gedeelde verwijtbaarheid", bijvoorbeeld bij (gedeeltelijke) omissies van de uitvoering.
4. Er is sprake van een vorm van 'niet kunnen' :
  - a. De complexe overheid: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar begrijpen niet welke informatie relevant is of welke informatie zij precies moeten doorgeven;
  - b. De informatie is niet aangekomen: mensen beschikken over de juiste informatie en geven deze informatie ook door, maar slagen er niet in deze informatie daadwerkelijk bij de overheid op de juiste plaats te krijgen, omdat de manier waarop de overheid informatie verwerkt (via bijvoorbeeld een website, Klantcontactcentrum, Frontoffice) voor burgers niet transparant is;
  - c. De informatie is (nog) niet beschikbaar: mensen weten dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren, willen dat ook, maar beschikken zelf (nog) niet over die informatie;
  - d. Subjectief onvermogen: mensen beschikken over de juiste informatie, hebben de middelen om deze informatie door te geven, maar persoonlijke redenen staan er aan in de weg om het daadwerkelijk te doen. Deze redenen variëren van het simpelweg vergeten, zich vergissen, een misverstand of bijvoorbeeld een medisch-psychische toestand of een levensfase met persoonlijke tragedie die het doorgeven van informatie tot een lage prioriteit maakt.
5. Er is sprake van een geringe termijnoverschrijding.

Bij verminderde verwijtbaarheid geldt een standaard bedrag van ten hoogste 25% van het benadelingsbedrag, tenzij sprake is van een situatie onder punt 4 of 5.

Is sprake van een vorm van 'niet kunnen' (punt 4) of een geringe termijnoverschrijding (punt 5) dan geldt een bestuurlijke boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag.

Minimum boetebedrag

Het minimum boetebedrag van € 150 komt te vervallen. Uitgangspunt wordt het daadwerkelijke benadelingsbedrag, en daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

Recidive

Bij recidive wordt 150% van het benadelingsbedrag het uitgangspunt. Daarop worden de percentages toegepast zoals genoemd in deze werkwijze.

IN SCHEMA

Bijgevoegd schema geeft e.e.a. overzichtelijk weer. Hou daarbij in het achterhoofd dat de Arnhemse variant bij verminderde verwijtbaarheid bij categorie 4 en 5 (boetepercentage 10% van het benadelingsbedrag) niet in dit schema is terug te vinden.

Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W4.1)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek of onverwijld uit eigen beweging te informeren over alle feiten of omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand of op zijn arbeidsinschakeling.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht van artikel 17 eerste lid Participatiewet wordt per 1 januari 2013 geen maatregel (afstemming) meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente. Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klantdossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedroeg 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekke bedrag. Dit bedrag werd naar boven afgerond op een veelvoud van € 10,-. Het minimumbedrag van de boete was altijd € 150,-, ook als het benadelingsbedrag lager was.

Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is er echter een wetswijziging aangekondigd en is gemeenten verzocht in afwachting daarvan te handelen conform de uitspraak. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude: schriftelijke waarschuwing

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. De minimumboete voor nulfraude is tijdelijk losgelaten, in afwachting van aanpassing van de wetgeving. In veel gevallen kan echter worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht niet eerder een dergelijke schending heeft plaatsgevonden. Als eerdere schending tellen alleen mee: gedragingen vanaf 1-1-2013, waarvoor een schriftelijke waarschuwing is afgegeven. Voor de periode van twee jaar wordt teruggerekend vanaf de datum van de schending inlichtingenplicht tot aan de schriftelijke waarschuwing die voor die eventuele eerdere schending is afgegeven.

"Nulfraude": minimumboete

In situaties waarin de schending van de inlichtingenplicht in potentie zou kunnen leiden tot het ten onrechte verstrekken van uitkering maar het ontstaan van dit benadelingsbedrag is voorkomen door omstandigheden die niet binnen de invloedssfeer van belanghebbende liggen, werd geen schriftelijke waarschuwing opgelegd maar de minimumboete van € 150,-. De minimumboete voor nulfraude is tijdelijk losgelaten, in afwachting van aanpassing van de wetgeving. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Voorbeeld: Inkomsten uit arbeid worden door belanghebbende niet tijdig gemeld. De gemeente verneemt echter via een andere bron dat er mogelijk inkomsten zijn en blokkeert, lopende het onderzoek, tijdig de uitkering waardoor er feitelijk geen benadelingsbedrag ontstaat. Voor betrokkene is dit weliswaar de eerste keer dat hij de inlichtingenplicht schendt, maar gelet op het feit dat aan deze gedraging potentieel wel degelijk een benadelingsbedrag kleeft, kan toch een boete worden opgelegd, afgestemd op ernst en mate van verwijtbaarheid.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 3 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Wwb) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd die in hoogte is afgestemd op het benadelingsbedrag. Zie Tijdelijke werkwijze boete

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht was 100% van de teveel ontvangen bijstand, maar altijd minimaal €150,-. Dit is gewijzigd, zie Zie Tijdelijke werkwijze boete. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie ook Procedure .

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht -mèt benadeling- binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan was de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Dit is gewijzigd, zie Tijdelijke werkwijze boete.

Het moet (in de Wwb) gaan om schending van dezelfde inlichtingenplicht. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van recidive als een eerdere schending betrekking had op bijvoorbeeld de inlichtingenplicht op grond van de loaw.

Van recidive is alleen sprake als er al eerder een boete is opgelegd, en deze boete moet onherroepelijk zijn. Er is dus geen sprake van recidive als:

- er voor een eerdere schending van de inlichtingenplicht is volstaan met een schriftelijke waarschuwing;
- er eerder sprake was van schending van de inlichtingenplicht, maar daarbij is afgezien van het opleggen van een boete vanwege het volledig ontbreken van verwijtbaarheid of vanwege dringende redenen;
- er nog bezwaar of beroep loopt tegen een eerder opgelegde boete.

Ook als bij de eerste en/of tweede overtreding geen sprake is van een benadelingsbedrag is de op te leggen boete geen recidiveboete.

Termijn opleggen boete

De boete moet worden uitgevoerd binnen dertien weken na de dag waarop het rapport is opgemaakt. Dit is een termijn van orde. Dat betekent dat de bevoegdheid om een boete op te leggen niet vervalt na dertien weken.

Na verstrijken van de vervalttermijn mag geen boete meer worden opgelegd. De vervalttermijn voor een boete is vijf jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de maximumboete hoger is dan € 340,- en drie jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de boete € 340,- of lager is. Het gaat bij dit bedrag om de bij wet bepaalde maximale boete. Eventuele verlagingen op grond van verminderde verwijtbaarheid worden dus niet meegerekend. Voor doorlopende gedragingen kan de vervalttermijn betekenen dat de boete slechts betrekking kan hebben op een gedeelte van de gedraging.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Overzicht richtlijnwijzigingen januari en februari 2015

BOEK W

De wijzigingen in boek W komen hoofdzakelijk voort uit de wijziging van Wet werk en bijstand in Participatiewet per 1-1-2015 en de gelijktijdige inwerkingtreding van de wijzigingen tengevolge van de Wet maatregelen WWB en de Wet hervorming kindregelingen. Het voert te ver om de wijzigingen hier inhoudelijk te beschrijven. Verwezen wordt naar de tekst van de richtlijnen.

Recht (W1):

- Gehuwden, alleenstaande (ouder) en kind

Hoogte (W2):

- Inleiding berekening bijstandsnorm
- Bijstandsnorm 21 tot pensioengerechtigde leeftijd
- Berekening bijstandsnorm 21+2015
- Kostendelersnorm
- Overgangsrecht kostendelers
- Overgangsrecht alleenstaande ouders
- Jongmeerderjarigen (met bijbehorende wijzigingen in het Normenoverzicht!)
- Gedeelde zorg voor kinderen
- Minderjarigen
- In inrichting verblijvenden
- Niet rechthebbende partner
- Bijstandsnorm dak- thuis- en adreslozen
- Individualisering van de bijstandsnorm
- Normenoverzichten
- Overige normbedragen
- Middelen
- Buiten beschouwing te laten middelen
- Aanvullende inkomensondersteuning AOW
- Structurele vrijlating bij medische urenbeperking
- Premies m.b.t. de arbeidsinschakeling
- Verhuur, onderverhuur of kostgeverschap
- Uitzonderingen op transactiesysteem (betreft verrekening 6 mnd achteraf)
- Aflossing en rentebetaling krediethypotheek

Verplichtingen (W3):

- Plicht tot arbeidsinschakeling
- Geuniformeerde arbeidsverplichtingen
- Niet-geuniformeerde arbeidsverplichtingen
- Ontheffing plicht tot arbeidsinschakeling
- Verplichting nalaten zeer ernstige misdrijven

Afstemming en boete (W4):

- Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W4.1)
- Tijdelijke werkwijze boete
- Wegingsfactoren boete
- Inning bestuurlijke boete
- Verlies voorliggende voorziening door verrekening boete
- Niet nakomen plicht tot arbeidsinschakeling
- Niet nakomen geuniformeerde arbeidsverplichtingen
- Niet nakomen niet-geuniformeerde arbeidsverplichtingen
- Inkeerbepaling bij schending arbeidsverplichtingen
- Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid
- Zeer ernstige misdrijven
- Procedure
- Wegingsfactoren verlaging
- Duur verlaging,
- Ingangsdatum

- Recidive
- Samenloop
- Schema afstemming en boete (Rode Kaart)

Werk (Re-integratieinstrumenten)(W5):

- Het hele hoofdstuk is geactualiseerd

BOEK M

Bijzondere bijstand (M1):

- In de richtlijn Kinderopvang SMI is aangepast dat indicaties exclusief door het consultatiebureau worden gesteld en dat enkel nog de kinderopvang van kinderen in de leeftijd van 0 tot 2,5 jaar oud voor verlening van bijzondere bijstand in aanmerking komt. Ook is het aantal uren waarvoor bijstand wordt toegekend begrensd op maximaal 2 dagen of 4 dagdelen;
- In de richtlijn Duurzame gebruiksgoederen is opgenomen dat de individuele inkomens toeslag geldt als een voorziening die voorligt op verlening van bijzondere bijstand voor de kosten van duurzame gebruiksgoederen;
- In de richtlijnen over de kosten van Mentorschap, curatorschap en bewindvoering is tot uitdrukking gebracht dat bij de draagkracht het inkomen boven 110% van de bijstandsnorm de helft van dat meerdere als draagkracht in aanmerking wordt genomen, in afwijking van de algemene regel dat inkomen boven 110% van de bijstandsnorm voor een kwart als draagkracht wordt benaderd. Ook is alvast opgenomen dat per 1 april voor deze kosten het inkomen boven 100% van de bijstandsnorm voor de helft als draagkracht zal worden gezien.
- In de richtlijn Draagkracht zijn de wijzigingen die hierboven genoemd werden bij mentorschap, curatorschap en bewindvoering nog eens als uitzondering op de hoofdregel benoemd;
- In de richtlijn Inkomen bijzondere bijstand en inkomensondersteunende maatregelen is aangegeven dat voor de GelrePas een inkomensgrens van 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm geldt;
- De richtlijn Tabel normen huurtoeslag zijn alle bedragen bijgewerkt naar 2015.

Individuele inkomens toeslag (M2):

- De richtlijnen met betrekking tot de langdurigheidstoeslag zijn vervangen door nieuwe richtlijnen individuele inkomens toeslag;

Gelrepas (M3):

- In de richtlijn GelrePas is de inkomensnorm van 110% bijstandsnorm naar 120% bijstandsnorm aangepast;

CAZ en CAZ/CZG (M4):

- De richtlijn CZG is vervallen evenals de categoriale bijzondere bijstand waarop de richtlijn betrekking had;
- Er is een aanvang gemaakt met een richtlijn over de CAZ en de CAZ-CZG die op een later moment nog verder wordt uitgebouwd;

Individuele studietoeslag (M5):

- Er zijn nieuwe richtlijnen opgesteld over de individuele studietoeslag;

BOEK R

IOAW (R4):

- IOW en IOAW
- Vereisten en verplichtingen
- De uitkering
- Sancties
- Terugvordering

Inleiding verplichtingen (W3.1)

Categorieën

Aan het bijstandsrecht zijn verschillende verplichtingen verbonden. De in de wet opgenomen verplichtingen zijn in drie categorieën te verdelen:

- informatieverplichtingen;
- plicht tot arbeidsinschakeling; en
- extra verplichtingen (in een aantal situaties specifiek op te leggen verplichtingen).

Informatie verplichtingen

Hoofdbepaling met betrekking tot de informatieverplichtingen is artikel 17, eerste lid Wwb. Dit artikel behelst de algemene verplichting van de klant tot het onverwijld verstrekken van informatie over alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijze duidelijk moge zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling en zijn recht op bijstand. Ontheffing van de informatieverplichtingen behoort niet tot de mogelijkheden.

Plicht tot arbeidsinschakeling

De verplichtingen die ertoe strekken de uitstroom naar de arbeidsmarkt te bevorderen, vallen gezamenlijk onder de plicht tot arbeidsinschakeling. Binnen de Wwb zijn op verschillende plaatsen arbeidsverplichtingen expliciet opgenomen.

Deze verplichtingen gelden voor alle bijstandsgerechtigden. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kan in individuele gevallen echter tijdelijk ontheffing worden verleend.

Tip

Ook indien lichamelijke of psychische beperkingen aanwezig zijn, dient in eerste instantie nog steeds gekeken te worden naar wat wel tot de mogelijkheden behoort. Op dit laatste dient ook de plicht tot arbeidsinschakeling te worden afgestemd. De plaats die de bijstandsgerechtigde op de re-integratieladder inneemt kan daarbij als indicatie dienen.

Extra verplichtingen

De in de Wwb opgenomen extra verplichtingen zijn divers van aard en in beginsel op te delen in algemene- en specifieke verplichtingen.

Algemene verplichtingen

Voor de algemene verplichtingen geldt dat zij zonder meer op alle bijstandsgerechtigden van toepassing zijn. Deze verplichtingen vinden hun grondslag in artikel 18, tweede lid Wwb, waarin is bepaald dat de bijstandsgerechtigde zich dient te onthouden van handelen waaruit een ongenoegzaam besef van verantwoordelijkheid spreekt.

Specifieke verplichtingen

Wanneer daar specifiek redenen voor aanwezig zijn kunnen extra verplichtingen aan de bijstandsgerechtigde worden opgelegd. Daar deze verplichtingen ieder voor zich een extra inbreuk op de privacy van de betrokkene vormen, geldt voor elke verplichting van deze categorie een specifiek - nader te bespreken - kader.

Deze laatste extra verplichtingen gelden slechts in het specifieke geval dat ze met redenen zijn opgelegd.

Informatieverplichtingen (W.3.1.1)

Binnen de informatieverplichtingen valt te onderscheiden:

- de inlichtingenplicht
- de medewerkingsplicht
- de identificatieverplichting.

Inlichtingenplicht

Onder de inlichtingenplicht die is vastgelegd in artikel 17, eerste lid Wwb, vallen:
de verplichting om onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand ;
de verplichting om op verzoek de inlichtingen te verstrekken die de gemeente nodig heeft om het recht op bijstand te beoordelen of die van invloed kunnen zijn op de arbeidsinschakeling.

Het niet nakomen van de inlichtingenplicht is boetewaardig gedrag.

Wet eenmalige gegevensuitvraag (WEU)

De Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) is in werking getreden op 1 januari 2008. Uit een oogpunt van optimale dienstverlening aan de burger wordt via de WEU geregeld dat elk gegeven dat de ketenpartners werk en inkomen nodig hebben voor hun werk, slechts eenmaal mag worden uitgevraagd bij belanghebbende. Zo worden de administratieve lasten voor belanghebbenden verminderd bij de aanvraag van een uitkering en ook tijdens de uitkering. Voor de Wwb is dat geregeld in art. 53 a. Bij het aanvragen van een uitkering bij het UWV Werkbedrijf is belanghebbende niet verplicht om gegevens te verstrekken die worden genoemd in bijlage 2 Regeling SUWI. Daarentegen is belanghebbende tijdens de uitkering op grond van artikel 17 lid 1 Wwb wel verplicht om alle relevante gegevens te verstrekken. Het kan daarbij gaan om dezelfde gegevens die het college helemaal niet aan belanghebbende mag vragen op grond van artikel 53a lid 1 Wwb. Uit jurisprudentie is inmiddels gebleken dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klantdossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Medewerkingsplicht

De medewerkingsplicht is vastgelegd in artikel 17 tweede lid Wwb en ligt in het verlengde van de inlichtingenplicht. Een belanghebbende is verplicht de medewerking verlenen die 'redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de Wwb'. Deze medewerkingsplicht geldt zowel ten aanzien van de verlening van bijstand als de arbeidsinschakeling.

Medewerkingsplicht ten aanzien van de verlening van bijstand

Een belanghebbende is verplicht mee te werken aan een onderzoek naar of (her)beoordeling van het recht op bijstand. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om het overleggen van documenten (bv. kopieën van bankafschriften), het meewerken aan een huisbezoek.

Medewerkingsplicht ten aanzien van de arbeidsinschakeling

Op grond van artikel 17, tweede lid Wwb is een belanghebbende ook verplicht mee te werken aan een oproep om op een bepaalde plaats en tijd te verschijnen in verband met de arbeidsinschakeling. Deze medewerkingsplicht heeft slechts betrekking op gevallen waarin het niet verlenen van medewerking gevolgen kan hebben voor het (vaststellen van het) recht op bijstand. Dit is het geval als het gaat om het niet meewerken aan een oproep om te verschijnen in verband met het vaststellen van de arbeids-/re-integratieverplichtingen (een zgn. "vaststellend" doelmatigheidsgesprek). Het niet verschijnen op de eerste oproep leidt in dit geval tot opschorting van het recht op bijstand en een herstelmogelijkheid, d.w.z. een nieuwe uitnodiging. Verschijnt de belanghebbende ook de tweede keer niet, dan wordt het recht op bijstand ingetrokken per datum opschorting. Zie ook No-show schema's (W3.3.8).

Verschil met plicht tot arbeidsinschakeling

De medewerkingsplicht van artikel 17 tweede lid Wwb moet goed onderscheiden worden van de in artikel 9 Wwb opgenomen verplichting mee te werken aan een (medisch of arbeidskundig) onderzoek naar de arbeidsmogelijkheden. Een belanghebbende kan ook niet op grond van artikel 17 lid 2 Wwb worden verplicht mee te werken aan een re-integratietraject zelf. Ook deze verplichting valt onder de plicht tot arbeidsinschakeling van artikel 9 Wwb. Hetzelfde geldt voor de verplichting om te verschijnen op een gesprek dat bedoeld is om te controleren of eerder gemaakte afspraken of opgelegde verplichtingen in het kader van de arbeidsinschakeling worden nageleefd. Het niet meewerken aan de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 9 Wwb is maatregelwaardig (zie Niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling (W3.3.1)) en kan dus niet leiden tot opschorting en intrekking.

Inleiding maatregelen en boete (W3.3)

Algemeen

Deze richtlijn gaat over de gevolgen van het niet nakomen van de verplichtingen die zijn verbonden aan het ontvangen van een uitkering. Afhankelijk van de geschonden verplichting kan het gaan om een maatregel of een boete. Per 1 januari 2013 geldt het landelijk vastgestelde boeteregime voor schending van de inlichtingenplicht. Voor schending van de overige verplichtingen geldt het maatregelenbeleid dat in de gemeentelijk vastgestelde Maatregelverordeningen is uitgewerkt.

Indeling van de richtlijn

Verwijtbare gedragingen (W3.3.1 t/m W3.3.5)

Van een verwijtbare gedraging is sprake bij schending van een of meerdere aan de bijstand verbonden verplichtingen. De gemeente kan in dat geval een bestuurlijke sanctie opleggen, die, afhankelijk van de verplichting die geschonden is, kan bestaan uit een boete of een maatregel.

Een boete is een beschikking dat een geldsom moet worden betaald vanwege schending van de inlichtingenplicht. Een maatregel is een tijdelijke gedeeltelijke of gehele weigering van de bijstand vanwege maatregelwaardig gedrag: schending van een van de overige verplichtingen die aan de bijstand verbonden zijn.

Het maatregelen- en boetebeleid is met andere woorden gekoppeld aan het verplichtingenbeleid. Bestaat de verplichting niet, dan kan ook van een maatregel geen sprake zijn. Dit is alleen anders indien het gedrag van betrokkene - ondanks dat er niet van een duidelijke verplichting sprake is - dusdanig is dat moet worden gesproken van ofwel een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, ofwel een ernstige misdraging.

Voor de keuze tussen boete of maatregel en voor de bepaling van de hoogte en eventuele duur van een maatregel is van belang wat de aard van de verplichting is die is geschonden. In beginsel kan er sprake zijn van:

- niet nakomen van arbeidsverplichtingen (W3.3.1);
- niet nakomen van inlichtingenplicht (W3.3.2);
- niet nakomen van extra verplichtingen (die aan de bijstand zijn verbonden) (W3.3.3).

Daarnaast kan -ook als er sprake is van een niet bij beschikking opgelegde verplichting- een maatregel worden opgelegd bij de volgende gedragingen:

- tekortschietend besef (ook wel 'ongenoegzaam besef') van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (W3.3.4);
- (ernstige) misdragingen (W3.3.5).

Procedure (W3.3.6)

Met het oog op de in acht te nemen zorgvuldigheid bij het opleggen van een boete of maatregel moet aan verschillende procedure-eisen voldaan worden alvorens tot het opleggen van een boete of maatregel te kunnen besluiten. Deze eisen komen in dit onderdeel aan de orde.

Schematisch overzicht (W3.3.7)

Hier zijn de verschillende boeten en maatregelen in een duidelijk overzicht (ook wel bekend als de rode kaart) bijeen gebracht.

No-show (W3.3.8)

Onder no-show verstaan wij het geen gehoor geven aan uitnodigingen/afspraken om voor een gesprek te verschijnen, of het niet aanleveren van gevraagde gegevens. In W3.3.8 is in schema's voor een aantal verschillende situaties uiteengezet hoe in die gevallen gehandeld moet worden en wanneer welke boete dan wel maatregel overwogen moet worden.

Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek of onverwijd uit eigen beweging te informeren over alle feiten of omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand of op zijn arbeidsinschakeling.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht van artikel 17 eerste lid Wwb wordt per 1 januari 2013 geen maatregel meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente. Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klant dossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedraagt 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekke bedrag. Dit bedrag wordt naar boven afgerond op een veelvoud van € 10,-. Het minimumbedrag van de boete is altijd € 150,-, ook als het benadelingsbedrag lager is.

Tip

De boete bij herhaalde schending van de inlichtingenplicht bedraagt 150% van het benadelingsbedrag! Zie hieronder bij Recidive.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude: schriftelijke waarschuwing

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die níet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. De boete voor nulfraude bedraagt in principe € 150,-. In veel gevallen kan echter worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht niet eerder een dergelijke schending heeft plaatsgevonden. Als eerdere schending tellen alleen mee: gedragingen vanaf 1-1-2013, waarvoor een schriftelijke waarschuwing is afgegeven. Voor de periode van twee jaar wordt teruggerekend vanaf de datum van de schending inlichtingenplicht tot aan de schriftelijke waarschuwing die voor die eventuele eerdere schending is afgegeven.

"Nulfraude": minimumboete

In situaties waarin de schending van de inlichtingenplicht in potentie zou kunnen leiden tot het ten onrechte verstrekken van uitkering maar het ontstaan van dit benadelingsbedrag is voorkomen door omstandigheden die niet binnen de invloedssfeer van belanghebbende liggen, wordt geen schriftelijke waarschuwing opgelegd maar de minimumboete van € 150,-.

Voorbeeld: Inkomsten uit arbeid worden door belanghebbende niet tijdig gemeld. De gemeente verneemt echter via een andere bron dat er mogelijk inkomsten zijn en blokkeert, lopende het onderzoek, tijdig de uitkering waardoor er feitelijk geen benadelingsbedrag ontstaat. Voor betrokkene is dit weliswaar de eerste keer dat hij de inlichtingenplicht schendt, maar gelet op het feit dat aan deze gedraging potentieel wel degelijk een benadelingsbedrag kleeft, wordt toch de minimale boete van € 150,- opgelegd.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 3 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Wwb) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd van 100% van het benadelingsbedrag.

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht is 100% van de teveel ontvangen bijstand, maar altijd minimaal €150,-. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie Procedure (W3.3.6).

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht -mét benadeling- binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan is de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Het moet (in de Wwb) gaan om schending van dezelfde inlichtingenplicht. Dat wil zeggen dat er geen sprake is van recidive als een eerdere schending betrekking had op bijvoorbeeld de inlichtingenplicht op grond van de loaw.

Van recidive is alleen sprake als er al eerder een boete is opgelegd, en deze boete moet onherroepelijk zijn. Er is dus geen sprake van recidive als:

- er voor een eerdere schending van de inlichtingenplicht is volstaan met een schriftelijke waarschuwing;
- er eerder sprake was van schending van de inlichtingenplicht, maar daarbij is afgezien van het opleggen van een boete vanwege het volledig ontbreken van verwijtbaarheid of vanwege dringende redenen;
- er nog bezwaar of beroep loopt tegen een eerder opgelegde boete.

Ook als bij de eerste en/of tweede overtreding geen sprake is van een benadelingsbedrag is de op te leggen boete geen recidiveboete.

Termijn opleggen boete

De boete moet worden uitgevoerd binnen dertien weken na de dag waarop het rapport is opgemaakt. Dit is een termijn van orde. Dat betekent dat de bevoegdheid om een boete op te leggen niet vervalt na dertien weken.

Na verstrijken van de vervalttermijn mag geen boete meer worden opgelegd. De vervalttermijn voor een boete is vijf jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de maximumboete hoger is dan € 340,- en drie jaar nadat de overtreding heeft plaatsgevonden als de boete € 340,- of lager is. Het gaat bij dit bedrag om de bij wet bepaalde maximale boete. Eventuele verlagingen op grond van verminderde verwijtbaarheid worden dus niet meegerekend. Voor doorlopende gedragingen kan de vervalttermijn betekenen dat de boete slechts betrekking kan hebben op een gedeelte van de gedraging.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Procedure (W3.3.6)

Algemeen

Maatregelen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Maatregel

Toepassing

Een maatregel wordt toegepast op de volledige basisuitkering en gemeentelijke toeslag inclusief vakantiegeld en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de maatregelbeschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal maatregelwaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de maatregel vastgesteld. Ook de maatregelduur staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke maatregel dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren maatregel. Bij de maatregelweging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende maatregelwaardige gedragingen, een maatregel van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de maatregel.

Zorgvuldigheid

Omdat de maatregel een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn maatregelwaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het opleggen van een maatregel. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de maatregel ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van maatregelweging

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boete-bedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boete-waardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen.

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. De boete kan alleen worden opgelegd aan degene die zijn inlichtingenplicht heeft geschonden. Dat betekent dat aan degene voor wie geen inlichtingenplicht gold (zoals bijv. de verzwezen partner van degene met wie een bijstandsontvanger een gezamenlijke huishouding voerde) geen boete kan worden opgelegd. (Dit in tegenstelling tot de terugvordering, die wél mede gebeurt op de verzwezen partner).

Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Wwb is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Uitzondering hierop vormt de recidiveboete, die kan worden geïnd zonder inachtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is standaard 100% van het benadelingsbedrag bij de eerste overtreding en 150% bij recidive. Hiervan kan in de volgende gevallen naar beneden worden afgeweken:

- als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid kan de boete verlaagd worden (maar niet lager dan het minimumbedrag van € 150,-);
- als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Zie Wegingsfactoren boete.

Overgangsrecht boete (W3.3.9)

Overgangsrecht boete

De wettelijke bepalingen die op schending van de inlichtingenplicht een boete stellen in plaats van een maatregel, zijn ingegaan op 1 januari 2013. Schendingen vanaf die datum vallen dus onder de boete-bepalingen. Maar wat te doen met gedragingen van vóór die datum? En wat als sprake is van een doorlopende gedraging die begonnen is vóór 1-1-2013?

Voor schendingen van de inlichtingenplicht die in zijn geheel hebben plaatsgevonden vóór 1-1-2013 gelden -op grond van het overgangsrecht- de oude regels. De grondslag voor een maatregel en voor terugvordering moet dus gezocht worden in de wettelijke bepalingen en het gemeentelijk beleid zoals die golden op 31-12-2012. Dit betekent dus dat een maatregel wordt vastgesteld op basis van de "oude" maatregelverordening. Voor de hoogte, zie Uitzondering.

Hetzelfde geldt voor schending van de inlichtingenplicht die nog doorliep tot en met uiterlijk 31 januari 2013, en die uiterlijk op die datum is gemeld of bekend geworden.

Bij schendingen van de inlichtingenplicht, begonnen voor 1-1-2013 en doorlopend tot een datum na 31-1-2013, gelden de nieuwe regels, met dien verstande dat voor de hoogte van de boete het benadelingsbedrag van voor 1-1-2013 niet mag worden meegeteld.

Als er bij beëindiging van de uitkering een toekomstmaatregel is gerapporteerd, die nog niet kon worden toegepast, omdat de uitkering is beëindigd (bijvoorbeeld door fraude) geldt als regel dat er bij een nieuwe aanvraag bijstand in principe alsnog een maatregel wordt overwogen op basis van de oude maatregelverordening.

Tip

UITZONDERING:

Als de nieuwe regels (boeteregime) gunstiger zijn dan de oude (maatregelregime), dan wordt de maatregel qua hoogte gematigd tot het bedrag van de boete. Zou op grond van de nieuwe regels geen boete maar slechts een schriftelijke waarschuwing worden opgelegd, dan wordt helemaal geen maatregel toegepast, ook niet in de vorm van een schriftelijke waarschuwing. De oude Maatregelverordening kende namelijk geen schriftelijke waarschuwing en het boeteregime kan voor gedragingen in het verleden niet gebruikt worden als grondslag.

Voorbeelden:

- voorheen een maatregel van 10% i.v.m. niet tijdig verstrekken van informatie en nu een waarschuwing --> geen maatregel, geen schriftelijke waarschuwing;
- voorheen een maatregel van 5% i.v.m. niet melden vermogenstoename zonder gevolgen voor de bijstand (nulfraude) en nu een waarschuwing --> geen maatregel, geen schriftelijke waarschuwing.

Overzicht richtlijnwijzigingen mei 2014

Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onder-deel
Verduidelijking	Criteria wanneer al dan niet sprake is van "inrichting" zijn explicieter aangegeven. Uitgebreidere toelichting m.b.t. div. vormen van begeleid wonen.	Inrichting	W1.1.6
Verduidelijking	De richtlijn is uitgebreid met enkele (reeds eerder) wettelijk geregelde bepalingen m.b.t. de boete, te weten: - wanneer is wel of geen sprake van recidive; - vervalttermijn van de boete.	Niet nakomen inlichtingenplicht	W3.3.2
Verduidelijking	Nadere uitleg bij de uitzonderingsregel dat bij schending inlichtingenplicht die vóór 1-1-2013 heeft plaatsgevonden formeel de normen van het oude maatregelenregime gelden, maar dat deze materieel moeten worden afgezet tegen het nieuwe boeteregime. Met name van belang voor schending inlichtingenplicht die geen gevolgen had voor de uitkering (zoals niet tijdig verstrekte informatie en verzwegen geringe vermogenstoename).	Overgangsrecht boete	W3.3.9
Aanvulling	Opgenomen is de bepaling van art. 18, derde lid Wwb dat een maatregel na uiterlijk 3 maanden heroverwogen moet worden.	Maatregelduur	W
Correctie	In tegenstelling tot hetgeen in eerdere wijziging van de richtlijn Woonkosten als voorbeeld was opgenomen, valt de situatie dat de ex-partner, dan wel een ander, de woonlasten betaalt, niet onder de verlaging in verband met het ontbreken van woonkosten, maar dient dit verrekend te worden als inkomen in natura dan wel afgestemd via een verlaging op grond van artikel 18 lid 1 Wwb.	Woonkosten	W1.1.14
		Door een ander betaalde woonlasten	W
Actualisering en redactionele wijzigingen	Niet meer bestaande AOW-vrijlating is verwijderd	Pensioenen en andere oudedagsvoorzieningen	W
		Afkoopsom kleine pensioenen	W
Afwijkende	Voor het berekenen van de	Gedeelde zorg voor kinderen	W1.2.6

berekening PKO	hoogte van de samengestelde norm bij co-ouderschap wordt aangesloten bij PKO. Voor de uitkomst maakt dit echter geen enkel verschil.		
Actualisering en verduidelijking	Bedragen aangepast aan peildatum 1-1-2014 In de richtlijn is duidelijker aangegeven dat de werkaanvaardingspremie ook ingezet kan worden als de klant al werkte maar doordat hij meer is gaan werken uitstroomt.	Werkaanvaardingspremie	W4.2.5
Actualisering	Bedragen aangepast aan peildatum 1-1-2014	Eurojobpremie	W4.2.6
Actualisering	Bedragen aangepast aan peildatum 1-1-2014	Premie leerbaan	W4.2.7
Actualisering	Mogelijkheid fiscale serviceverlening Rijnstad en SWOA geschrapt	GelrePas	M.3
Aanpassing beleid	Er wordt een onderscheid gemaakt tussen indicatiestelling bij kinderen tot 4 jaar (enkel nog door het consultatiebureau) en kinderen ouder dan 4 jaar (blijft gelijk als voorheen). Daarbij wordt in het eerste geval gekeken of een beroep op de vroeg voorschoolse educatie kan worden gedaan als op de bijzondere bijstand voorliggende voorziening. Het aansluiten bij de maximale vergoedingen uit de Wet kinderopvang vervalt, bijstand wordt verleend voor de werkelijke kosten.	Kinderopvang sociaal-medische indicatie	M1.2
Verduidelijking	De plicht tot terugvordering van vorderingen die zijn ontstaan als gevolg van schending van de inlichtingenplicht heeft tot gevolg dat nooit kan worden afgezien van brutering van dit soort vorderingen, ongeacht de verwijtbaarheid bij het ontstaan ervan.	Afzien van brutering	T3.1.1

Niet nakomen van de inlichtingenplicht (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek of onverwijd uit eigen beweging te informeren over alle feiten of omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand of op zijn arbeidsinschakeling.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht van artikel 17 eerste lid Wwb wordt per 1 januari 2013 geen maatregel meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente. Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klant dossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedraagt 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekke bedrag. Dit bedrag wordt naar boven afgerond op een veelvoud van € 10,-. Het minimumbedrag van de boete is altijd € 150,-, ook als het benadelingsbedrag lager is.

Tip

De boete bij herhaalde schending van de inlichtingenplicht bedraagt 150% van het benadelingsbedrag! Zie hieronder bij Recidive.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude: schriftelijke waarschuwing

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. De boete voor nulfraude bedraagt in principe € 150,-. In veel gevallen kan echter worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht niet eerder een dergelijke schending heeft plaatsgevonden. Als eerdere schending tellen alleen mee: gedragingen vanaf 1-1-2013, waarvoor een schriftelijke waarschuwing is afgegeven. Voor de periode van twee jaar wordt teruggerekend vanaf de datum van de schending inlichtingenplicht tot aan de schriftelijke waarschuwing die voor die eventuele eerdere schending is afgegeven.

"Nulfraude": minimumboete

In situaties waarin de schending van de inlichtingenplicht in potentie zou kunnen leiden tot het ten onrechte verstrekken van uitkering maar het ontstaan van dit benadelingsbedrag is voorkomen door omstandigheden die niet binnen de invloedssfeer van belanghebbende liggen, wordt geen schriftelijke waarschuwing opgelegd maar de minimumboete van € 150,-.

Voorbeeld: Inkomsten uit arbeid worden door belanghebbende niet tijdig gemeld. De gemeente verneemt echter via een andere bron dat er mogelijk inkomsten zijn en blokkeert, lopende het onderzoek, tijdig de uitkering waardoor er feitelijk geen benadelingsbedrag ontstaat. Voor betrokkene is dit weliswaar de eerste keer dat hij de inlichtingenplicht schendt, maar gelet op het feit dat aan deze gedraging potentieel wel degelijk een benadelingsbedrag kleeft, wordt toch de minimale boete van € 150,- opgelegd.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 3 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Wwb) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd van 100% van het benadelingsbedrag.

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht is 100% van de teveel ontvangen bijstand, maar altijd minimaal €150,-. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie Procedure (W3.3.6).

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan is de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Het moet gaan om schending van de inlichtingenplicht die de belanghebbende heeft ten opzichte van dezelfde instantie (in dit geval: de gemeente). Voor de Wwb kan er dus bijvoorbeeld sprake zijn van recidive als eerder de inlichtingenplicht geschonden was bij het ontvangen van een loaw-uitkering.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Overgangsrecht boete (W3.3.9)

Overgangsrecht boete

De wettelijke bepalingen die op schending van de inlichtingenplicht een boete stellen in plaats van een maatregel, zijn ingegaan op 1 januari 2013. Schendingen vanaf die datum vallen dus onder de boete-bepalingen. Maar wat te doen met gedragingen van vóór die datum? En wat als sprake is van een doorlopende gedraging die begonnen is vóór 1-1-2013?

Voor schendingen van de inlichtingenplicht die in zijn geheel hebben plaatsgevonden vóór 1-1-2013 gelden -op grond van het overgangsrecht- de oude regels. De grondslag voor een maatregel en voor terugvordering moet dus gezocht worden in de wettelijke bepalingen en het gemeentelijk beleid zoals die golden op 31-12-2012. Dit betekent dus dat een maatregel wordt vastgesteld op basis van de "oude" maatregelverordening.

Hetzelfde geldt voor schending van de inlichtingenplicht die nog doorliep tot en met uiterlijk 31 januari 2013, en die uiterlijk op die datum is gemeld of bekend geworden.

Bij schendingen van de inlichtingenplicht, begonnen voor 1-1-2013 en doorlopend tot een datum na 31-1-2013, gelden de nieuwe regels, met dien verstande dat voor de hoogte van de boete het benadelingsbedrag van voor 1-1-2013 niet mag worden meegeteld.

Als er bij beëindiging van de uitkering een toekomstmaatregel is gerapporteerd, die nog niet kon worden toegepast, omdat de uitkering is beëindigd (bijvoorbeeld door fraude) geldt als regel dat er bij een nieuwe aanvraag bijstand alsnog een maatregel wordt overwogen op basis van de oude maatregelverordening.

Daar is een uitzondering op: als de nieuwe regels gunstiger zijn, dan wordt de maatregel niet toegepast. Voorbeeld: voorheen een maatregel van 10% i.v.m. niet tijdige informatie en nu een waarschuwing).

Overzicht richtlijnwijzigingen november 2013

Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onder-deel
Wijziging art. 17 tweede lid Wwb	Op grond van artikel 17, tweede lid Wwb jo. art. 54 lid 1 en 4 Wwb kan schenden van de medewerkingsplicht leiden tot opschorting en intrekking van de uitkering. Dit is het geval als de verplichting tot medewerking bestaat uit het op een bepaalde plaats en tijd verschijnen in verband met de arbeidsinschakeling voor een zgn. "vaststellend" doelmatigheidsgesprek. Uitgelegd wordt wat daaronder verstaan wordt. De medewerkingsplicht van artikel 17 tweede lid Wwb moet goed onderscheiden worden van de verplichting mee te werken aan een (medisch of arbeidskundig) onderzoek naar de arbeidsmogelijkheden of aan een oproep die bedoeld is om te controleren of eerder gemaakte afspraken of opgelegde verplichtingen in het kader van de arbeidsinschakeling worden nageleefd. Deze medewerkingsverplichtingen zijn gebaseerd op artikel 9 Wwb, schending ervan levert maatregelwaardig gedrag op.	Informatieverplichtingen	W3.1.1
		Niet nakomen van de inlichtingenplicht	W3.3.2
		No-show schema's	W3.3.8
		Welk schema gebruik je voor een oproep?	Onder W3.3.8
		Schema A oproep rechtmatigheid	
		Schema B oproep doelmatigheid 27+ vaststellend	
		Schema C oproep doelmatigheid 27+ niet vaststellend	
Verduidelijking	Het aanmerken van het niet verschijnen op een gesprek over de arbeidstoeleiding als 'houding en gedrag en gedrag waaruit ondubbelzinnig blijkt dat belanghebbende de arbeidsverplichtingen niet wil nakomen', dient zorgvuldig te gebeuren. In de richtlijnen is de beschrijving van het 'wanneer' en het 'waarom' wat uitgebreid. Zo is o.a. aangegeven dat niet uit andere gedragingen van betr. van het tegendeel gebleken moet zijn.	Ondubbelzinnig laten blijken arbeidsverplichtingen niet te willen nakomen	Onder W3.3.1
		Jongere laat ondubbelzinnig blijken arbeidsverplichtingen niet te willen nakomen	Onder W3.3.1

Jurisprudentie (o.a. CRvB 26-03-2013, nrs. 11/2734 WWB e.a. en CRvB 01-10-2013, nr. 12/2820 WWB)	Uit jurisprudentie blijkt dat de plicht om de van belang zijnde gegevens uit eigen beweging te verstrekken niet wordt beperkt door het beginsel van eenmalige gegevensuitvraag (de WEU). Dat de gemeente bepaalde gegevens ook uit de eigen systemen of het DKD, het digitaal klantdossier in Suwinet, zou kunnen halen, ontslaat belanghebbende niet van deze verplichting.	Informatieverplichtingen	W3.1.1
		Niet nakomen van de inlichtingenplicht	W3.3.2
Wijziging in werkproces aanvraag jongere	Jongere komt 4 weken na melding terug bij zelfde servicedeskmedewerker, die inspanningen tijdens zoektijd beoordeelt en aanvraagformulier uitreikt.	Inspanningen gedurende de zoektijd	Onder W1.2.1
Vaststelling Armoedeagenda door gemeenteraad	Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen wordt enkel nog verstrekt naar de norm van een tweedehands gebruiksgoed.	Duurzame gebruiksgoederen en woninginrichting	M
		Prijzen	M
		Tweedehands prijzen	M
Verduidelijking bestaande werkwijze	De mogelijkheid om aflossingsbedragen te wijzigen wordt expliciet benoemd.	Kwijtscheldingsbeleid sinds 1 januari 2007	T.3.2.1

Informatieverplichtingen (W.3.1.1)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de dienst op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor zijn arbeidsinschakeling dan wel het recht op of de hoogte van de bijstand.

Onder deze omschrijving vallen een groot aantal verplichtingen:

- de mededelingsverplichting (v.b. het wijzigingsformulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Niet nakomen van informatieverplichtingen (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand. Onder de informatieverplichtingen vallen onder andere:

- de inlichtingenplicht (v.b. het mutatie-formulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht wordt per 1 januari 2013 geen maatregel meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de informatieplicht.

Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de gemeente.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedraagt 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekte bedrag. Dit bedrag wordt naar boven afgerond op een veelvoud van € 10,-. Het minimumbedrag van de boete is altijd € 150,-, ook als het benadelingsbedrag lager is. Slechts

Tip

De boete bij herhaalde schending van de inlichtingenplicht bedraagt 150% van het benadelingsbedrag! Zie hieronder bij Recidive.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude: schriftelijke waarschuwing

Met nulfraude wordt bedoeld: een schending van de inlichtingenplicht die niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag. De boete voor nulfraude bedraagt in principe € 150,-. In veel gevallen kan echter worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing. Dat is het geval als er in de periode van twee jaar voorafgaand aan de datum van schending inlichtingenplicht niet eerder een dergelijke schending heeft plaatsgevonden. Als eerdere schending tellen alleen mee: gedragingen vanaf 1-1-2013, waarvoor een schriftelijke waarschuwing is afgegeven. Voor de periode van twee jaar wordt teruggerekend vanaf de datum van de schending inlichtingenplicht tot aan de schriftelijke waarschuwing die voor die eventuele eerdere schending is afgegeven.

"Nulfraude": minimumboete

In situaties waarin de schending van de inlichtingenplicht in potentie zou kunnen leiden tot het ten onrechte verstrekken van uitkering maar het ontstaan van dit benadelingsbedrag is voorkomen door omstandigheden die niet binnen de invloedssfeer van belanghebbende liggen, wordt geen schriftelijke waarschuwing opgelegd maar de minimumboete van € 150,-.

Voorbeeld: Inkomsten uit arbeid worden door belanghebbende niet tijdig gemeld. De gemeente verneemt echter via een andere bron dat er mogelijk inkomsten zijn en blokkeert, lopende het onderzoek, tijdig de uitkering waardoor er feitelijk geen benadelingsbedrag ontstaat. Voor betrokkene is dit weliswaar de eerste keer dat hij de inlichtingenplicht schendt, maar gelet op het feit dat aan deze gedraging potentieel wel degelijk een benadelingsbedrag kleeft, wordt toch de minimale boete van € 150,- opgelegd.

Echter: wanneer na het niet tijdig melden van inkomsten gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid middelen binnen 3 maanden te verrekenen (o.g.v. art. 58 lid 4 Wwb) is de benadeling weliswaar heel snel weer gladgestreken, maar heeft de schending van de inlichtingenplicht wel degelijk geleid tot een benadelingsbedrag. Er wordt in zo'n geval dan ook een boete opgelegd van 100% van het benadelingsbedrag.

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht is 100% van de teveel ontvangen bijstand. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie Procedure (W3.3.6).

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor (waarschuwing geldt niet als boete), dan is de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete. Het moet gaan om schending van de inlichtingenplicht die de belanghebbende heeft ten opzichte van dezelfde instantie (in dit geval: de gemeente). Voor de Wwb kan er dus bijvoorbeeld sprake zijn van recidive als eerder de inlichtingenplicht geschonden was bij het ontvangen van een loaw-uitkering.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Overzicht richtlijnwijzigingen sept 2013

Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onder-deel
Interpretatie benadelingsbedrag	Indien door schending inlichtingenplicht ten onrechte bijstand wordt genoten die binnen 3 maanden kan worden verrekend o.g.v. art. 48 lid 3 Wwb, wordt een boete opgelegd ter hoogte van het te verrekenen bedrag. Dit is namelijk het benadelingsbedrag.	Niet nakomen van informatieverplichtingen	W3.3.2
Art. 2 Boetebesluit sociale zekerheidswetten	Minimumbedrag boete is € 150,-	-Niet nakomen van informatieverplichtingen -Rode kaart	W3.3.2
	Bedrag van boete wordt naar boven afgerond op veelvoud van € 10,-		W3.3.7
Verduidelijking	Conformereren tekst aan Toeslagenverordening zodat eenduidig vermeld staat, dat het van belang is of er voor de <i>bijstands-gerechtigde</i> aan de woning kosten zijn verbonden.	Woonkosten (voorheen woonlasten)	W1.1.14

Niet nakomen van informatieverplichtingen (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de gemeente op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand. Onder de informatieverplichtingen vallen onder andere:

- de inlichtingenplicht (v.b. het mutatie-formulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht wordt per 1 januari 2013 geen maatregel meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van het niet nakomen van de informatieplicht.

Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene enkele maanden geleden een fikse geldprijs heeft gewonnen waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de dienst Inwonerszaken.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Bij een dergelijke termijnoverschrijding is sprake van het niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. "nulfraude".

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedraagt 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstreckte bedrag.

Tip

De boete bij herhaalde schending van de inlichtingenplicht bedraagt 150% van het benadelingsbedrag! Zie hieronder bij Recidive.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude

Is er sprake van nul-fraude (inlichtingenfraude zonder dat er te veel bijstand is verstrekt) dan bedraagt de boete het minimumbedrag van € 150,-. Bij de eerste keer nulfraude binnen twee jaar (gerekend vanaf de datum van een eerdere waarschuwing) kan worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing.

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht is 100% van de teveel ontvangen bijstand. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie Procedure (W3.3.6).

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor, dan is de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete.

Het moet gaan om schending van de inlichtingenplicht die de belanghebbende heeft ten opzichte van dezelfde instantie (in dit geval: de gemeente). Voor de Wwb kan er dus bijvoorbeeld sprake zijn van recidive als eerder de inlichtingenplicht geschonden was bij het ontvangen van een loaw-uitkering.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering. Zie hiervoor Inning van een bestuurlijke boete (T4.7).

Samenvatting richtlijnwijzigingen maart 2013

Aanleiding wijziging	Inhoud wijziging	Gewijzigde richtlijn	Onder-deel
Aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving	Bij schending inlichtingenplicht wordt boete opgelegd	Niet nakomen van informatieverplichtingen	W3.3.2
		loaz	R1.3
		Maatregelen en boete loaw	R4.4
	Overgangsrecht: hoogte van boete bij doorlopende gedragingen wordt vastgesteld op benadelingsbedrag vanaf 1-1-2013	Overgangsrecht boete	W
	Boete niet op te leggen aan verzwezen partner	Procedure	W3.3.6
		Van wie terugvorderen?	T2.2
	Robuuste verrekening van recidiveboete afhankelijk van beschikbare middelen	Inl.T4 Invordering	T4
		Inning bestuurlijke boete	T4.7
	Verplichte terugvordering van fraudevorderingen (+ beperking kwijtscheldings-mogelijkheden)	Inl.T2 Herziening/terugvordering	T2
		Gronden voor herziening en terugvordering	T2.1
		Inl.T3 Afzien van terugvordering	T3
		Beleid herziening en terugvordering	T3.1
		Inleiding kwijtscheldingsbeleid	T3.2
		Afzien van terugvordering bij schuldregeling	T3.3
	Schriftelijke waarschuwing voor 1 ^e keer niet verschijnen doelmatigheidsgesprek (conform niet verschijnen rechtmatigheid)	Niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling	W3.3.1
		Niet tijdig meewerken aan onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling	W
	Maatregel voor verlies voorliggende voorziening door verrekening recidiveboete (conform verrekening recidiveboete bij bijstand)	Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid	W3.3.4
		Verlies voorliggende voorziening door verrekening boete	W3.3.4a
	Compensatie verlies huurtoeslag etc. is geen middel voor de bijstand	Compensatie verlies huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget	W
Opneming 100%-maatregel in verordening	Bij niet behouden en niet aanvaarden is voortaan 100% mogelijk	Niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling	W3.3.1
		Niet behouden of niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde of gesubsidieerde arbeid	W

	Nieuwe categorie: ondubbelzinnig laten blijken arbeidsverplichtingen niet te willen nakomen	Niet nakomen van plicht tot arbeidsinschakeling	W3.3.1
		Ondubbelzinnig laten blijken arbeidsverplichtingen niet te willen nakomen	W
Jurisprudentie	Waardebepaling auto is voor tegenbewijs vatbaar	Bezittingen in natura	W
	Terugvordering als gevolg van verzwegen gezamenlijke huishouding is vatbaar voor bewijs dat toch recht op bijstand zou hebben bestaan als inlichtingenplicht niet was geschonden.	Beleid herziening en terugvordering	T3.1
		Terugvordering na verzwegen gezamenlijke huishouding	T
Verhoging AOW- leeftijd	De <i>mogelijkheid</i> van voorschot op ouderdomspensioen wordt niet aangemerkt als middel waarover men kan beschikken of als voorliggende voorziening.	Voorschot ouderdomspensioen	W
Ook aangepast n.a.v. de diverse wijzigingen: No-showschema's en Rode kaart			

Niet nakomen van informatieverplichtingen (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de Dienst op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand. Onder de informatieverplichtingen vallen onder andere:

- de inlichtingenplicht (v.b. het mutatie-formulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Wanneer is sprake van boetewaardig gedrag?

Voor schending van de inlichtingenplicht wordt per 1 januari 2013 geen maatregel meer opgelegd maar een boete. Waaruit kan schending van de inlichtingenplicht bestaan?

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van schending van de informatieplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene reeds enkele maanden een onderhuurder heeft, waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de dienst Inwonerszaken.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een gesprek over (onder andere) de rechtmatigheid van de uitkering. Omdat termijnoverschrijding niet tot gevolg heeft dat teveel bijstand wordt verstrekt valt dit onder de zgn. nulfraude.

Hoogte van de boete

Inlichtingenfraude

De administratieve boete bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. De boete bedraagt 100% van de teveel ontvangen bijstand, m.a.w. van het netto-verstrekke bedrag.

Tip

De boete bij herhaalde schending van de inlichtingenplicht bedraagt 150% van het benadelingsbedrag! Zie hieronder bij Recidive.

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 50.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een boete blijft dan achterwege.

Nulfraude

Is er sprake van nul-fraude (inlichtingenfraude zonder dat er te veel bijstand is verstrekt) dan bedraagt de boete het minimumbedrag van € 150,-. Bij de eerste keer nulfraude binnen twee jaar (gerekend vanaf de datum van een eerdere waarschuwing) kan worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing.

Individuele omstandigheden

De standaard boete voor schending van de inlichtingenplicht is 100% van de teveel ontvangen bijstand. Bij het vaststellen van de boete dient rekening gehouden te worden met de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden (dringende redenen). Zie Procedure (W3.3.6).

Recidive

Is sprake van herhaalde schending van de inlichtingenplicht binnen een periode van 5 jaar na oplegging van een eerdere boete hiervoor, dan is de standaardboete 150% van het (netto) benadelingsbedrag. We noemen dit een recidiveboete.

Inning van de boete

Een boete tast, in tegenstelling tot een maatregel, niet het recht op uitkering aan, maar moet worden geïnd zoals een vordering.

De standaardboete

Bij een lopende uitkering kan dit op de gebruikelijke wijze, middels verrekening. Daarbij moet de beslagvrije voet in acht worden genomen.

De recidiveboete

Voor het innen van een recidiveboete gelden andere regels: de gemeente is bevoegd om gedurende 3 maanden te verrekenen zonder inachtneming van de beslagvrije voet. Dit betekent dat in beginsel 3 maanden 100% van de uitkering voor verrekening van de boete kan worden aangewend. In hoeverre een gemeente daar ook daadwerkelijk gebruik van maakt moet geregeld worden in een verordening. De Arnhemse verordening wordt naar verwachting medio februari 2013 vastgesteld.

Procedure (W3.3.6)

Algemeen

Maatregelen en boeten zijn beide bestuursrechtelijke sancties. Bij het opleggen van een dergelijke sanctie geldt een aantal regels waar de gemeente zich aan moet houden. Deze worden hieronder beschreven.

Maatregel

Toepassing

Een maatregel wordt toegepast op de volledige basisuitkering en gemeentelijke toeslag inclusief vakantiegeld en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de maatregelbeschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal maatregelwaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de maatregel vastgesteld. Ook de maatregelduur staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke maatregel dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren maatregel. Bij de maatregelweging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende maatregelwaardige gedragingen, een maatregel van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de maatregel.

Zorgvuldigheid

Omdat de maatregel een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn maatregelwaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het opleggen van een maatregel. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de maatregel ingrijpender is.

Enkele voorbeelden van maatregelweging

Boete

Rapportage

De te volgen procedure is afhankelijk van de hoogte van het op te leggen boete-bedrag. Is dat € 340,- of hoger, dan moet een rapport worden opgemaakt over de boete-waardige gedraging. Dit rapport wordt toegestuurd naar de belanghebbende met een uitnodiging voor het horen (zie hierna).

Horen

Bij een boete van € 340,- of meer moet belanghebbende de gelegenheid krijgen om gehoord te worden over het hoe en waarom van zijn boetewaardige gedraging. Is de boete lager, dan is dat niet verplicht. Voor het horen moet de cautie gesteld worden, dat wil zeggen dat belanghebbende erop wordt gewezen dat hij niet verplicht is tot antwoorden.

Oplegging

Een boete kan worden opgelegd los van het recht op een lopende uitkering. Ook na beëindiging van de uitkering is dit dus mogelijk. Er wordt een beschikking afgegeven dat een geldsom moet worden betaald, in beginsel ter hoogte van de teveel ontvangen uitkering (bij Wwb is dat het netto-bedrag). De beschikking moet worden afgegeven binnen 13 weken nadat het rapport is opgemaakt. De inning van de geldsom gebeurt in beginsel zoals een gewone vordering, bij een lopende uitkering dus via verrekening, met in achtneming van de beslagvrije voet. Uitzondering hierop vormt de recidiveboete, die kan worden geïnd zonder inachtneming van de beslagvrije voet. Zie ook Niet nakomen van de informatieverplichtingen (W3.3.2) .

Individualisering

De hoogte van de bestuurlijke boete is gemaximeerd op 100% van het benadelingsbedrag bij de eerste overtreding en 150% bij recidive. Hiervan kan in de volgende gevallen worden afgeweken: als er sprake is van verminderde verwijtbaarheid kan de boete verlaagd worden; als er dringende redenen zijn kan (gedeeltelijk) worden afgezien van het opleggen van een boete.

Zie Wegingsfactoren boete.

Richtlijnwijzigingen van 8-1-2013

Boek W

- De normenlijsten per 1-1-2013 zijn opgenomen.
- Niet nakomen van informatieverplichtingen, Maatregelen, Boeten (W3): Per 1 januari 2013 is de bestuurlijke boete ingevoerd voor het niet nakomen van de informatieplicht. Een maatregel is vanaf dan niet meer mogelijk voor schending van deze verplichting.

Boek M

- Actualisering n.a.v. aanpassing landelijk vastgestelde normbedragen (o.a. huurtoeslag, duurzame gebruiksgoederen, kosten bewindvoering).

Boek R

- Wet Kinderopvang (R5): Per 1 januari 2013 wijzigt de wet kinderopvang en heeft de gemeente een aantal nieuwe taken. De uitbetaling van de volledige toeslag voor doelgroepouders wordt vanaf 2013 door de Belastingdienst gedaan. De Belastingdienst zal dus vanaf januari 2013 de gehele kinderopvangtoeslag uitkeren voor zowel werkende als doelgroepouders. De gemeente heeft in dat verband een informatieplicht aan de Belastingdienst en moet ook een verklaring aan de doelgroepouders afgeven. De gemeenten heeft verder, anders dan voorheen, de vrijheid om een tegemoetkoming in de eigen bijdrage (zogenaamde KOA-kopje) al dan niet te verstrekken en kan zelf de omvang daarvan bepalen. Er zijn dus geen wettelijke compensatiepercentages meer vastgelegd. Er wijzigt verder niets in de kinderopvang op grond van sociaal medische indicatie.
- Recht op woonvoorzieningen en hulp bij het huishouden (R2): aanvullende informatie voor de richtlijn hulp bij het huishouden m.b.t. de Fokuswoning en toegevoegde informatie in de richtlijn woonvoorzieningen op het gebied van outillagemiddelen. In een aantal situaties kan een burger een beroep doen op een voorliggende voorziening, te weten de AWBZ. Dit betekent, dat de Wmo niet van toepassing is.

Boek T

Dit keer geen wijzigingen.

Boek B

Dit keer geen wijzigingen.

Informatieverplichtingen (W.3.1.1)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de dienst op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor zijn arbeidsinschakeling dan wel het recht op of de hoogte van de bijstand.

Onder deze omschrijving vallen een groot aantal verplichtingen:

- de mededelingsverplichting (v.b. het wijzigingsformulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Niet nakomen van informatieverplichtingen (W3.3.2)

Elke bijstandsgerechtigde is verplicht de Dienst op verzoek en/of uit eigener beweging te informeren over alle zaken die eventueel gevolgen kunnen hebben voor het recht op of de hoogte van de bijstand. Onder de informatieverplichtingen vallen onder andere:

- de inlichtingenplicht (v.b. het mutatie-formulier);
- de medewerkingsverplichting (v.b. het overleggen van documenten, meewerken aan huisbezoeken);
- de identificatieverplichting; en
- de verplichting om vrijwilligerswerk te melden.

Wanneer is sprake van maatregelwaardig gedrag

Volgens de Maatregelverordening zijn de volgende schendingen van informatieverplichtingen maatregelwaardig:

Inlichtingenfraude

Heeft de bijstandsgerechtigde geen of niet alle informatie verstrekt die van invloed kan zijn op het recht op bijstand dan is zonder meer sprake van schending van de informatieplicht. Bijvoorbeeld: door nader onderzoek komt aan het licht dat betrokkene reeds enkele maanden een onderhuurder heeft, waarvan hij geen melding heeft gemaakt aan de dienst Inwonerszaken.

Termijnoverschrijding

De bijstandsgerechtigde heeft wel de informatie verstrekt maar hij heeft dit niet na het eerste verzoek daartoe gedaan. De informatie is bijvoorbeeld pas verstrekt nadat betrokkene een (formele) hersteltermijn is geboden. Of betrokkene reageert pas de tweede keer op een oproep voor een (rechtmatigheids- of doelmatigheids) gesprek.

Hoogte van de maatregel

Inlichtingenfraude

De verlaging van de uitkering bij inlichtingenfraude is afhankelijk van het benadelingsbedrag. Dit laatste is het bedrag dat betrokkene te veel aan bijstand heeft ontvangen als gevolg van de inlichtingenfraude (met andere woorden het bedrag dat van betrokkene wordt teruggevorderd).

Hoogte benadelingsbedrag

tussen € 0 en € 1.000

tussen € 1.000 en € 2.000

tussen € 2.000 en € 4.000

tussen € 4.000 en € 10.000

percentage van de voor betrokkene geldende norm

10%

20%

40%

50%

Ligt het benadelingsbedrag hoger dan € 10.000 dan dient de zaak (de inlichtingenfraude) overgedragen te worden aan het Openbaar Ministerie. Het opleggen van een maatregel blijft dan achterwege.

Nulfraude

Is er in beginsel sprake van nul-fraude (inlichtingenfraude zonder dat er te veel bijstand is verstrekt) dan kan worden volstaan met een maatregel van 5% van de uitkering.

Termijnoverschrijding

Indien sprake is van schending van de inlichtingenplicht door termijnoverschrijding wordt de uitkering in beginsel verlaagd met 10%. Voor meer informatie over wanneer sprake is van nul-fraude (5%) en wanneer van termijnoverschrijding (10%), klik hier.

Duur van de maatregel

Bij schending van de inlichtingenplicht bedraagt de duur van de maatregel in principe 1 kalendermaand.

Op deze hoofdregel wordt een uitzondering gemaakt indien sprake is van een derde inlichtingenfraude binnen een periode van vijf jaar. De duur van de maatregel bedraagt dan 3 maanden, terwijl de hoogte van de maatregel wordt afgestemd op de hoogte van het totale benadelingsbedrag van de verschillende fraudezaken. Ligt het totale benadelingsbedrag van de gezamenlijke inlichtingenfraude hoger dan € 10.000, dan dient de uitkering voor drie maanden met 50% te worden verlaagd. Ligt het fraudebedrag van alleen de laatste inlichtingenfraude reeds hoger dan € 10.000 dan wordt van het opleggen van een maatregel afgezien, nu de zaak wordt overgedragen aan het Openbaar Ministerie.

Individuele omstandigheden, recidive en/of samenloop

De hierboven weergegeven hoogte is de standaard hoogte voor de desbetreffende gedraging. De overige wegingsfactoren mate van verwijtbaarheid en persoonlijke omstandigheden, recidive en/of samenloop met ander maatregelwaardig gedrag of een maatregel van een andere uitkeringsinstantie kunnen de hoogte van de maatregel verder beïnvloeden.

Nulfraude of termijnoverschrijding? (W)

Het schenden van de inlichtingenplicht kan zowel nul-fraude als een termijnoverschrijding tot gevolg hebben.

Een bekend voorbeeld: klant wordt verzocht voor een gestelde datum bankafschriften aan te leveren. Hij levert ze weliswaar in, maar niet binnen de gestelde termijn. Uit de te laat ingeleverde bankafschriften komt verder geen fraude naar voren. Nul-fraude of termijnoverschrijding? Een belangrijke vraag, want nul-fraude heeft een 5% maatregel tot gevolg, terwijl termijnoverschrijding tot een 10% maatregel leidt.

Bepalend bij het antwoord of sprake is van nulfraude dan wel termijnoverschrijding is of specifiek en onder verlening van een termijn naar de informatie is gevraagd.

Bijvoorbeeld: Betrokkene heeft op 7 maart 2010 een Daihatsu Cuore uit 2006 kado gekregen (waarde € 3200,00). Hij heeft dit niet gemeld aan de Dienst en bij een onderzoek in november 2010 komt plots naar voren dat meneer over een auto beschikt. Betrokkene levert op verzoek per direct alle gegevens aan. In deze is indien betrokkene's vermogen niet het bescheiden vermogen te boven gaat sprake van nul-fraude.

Dit ligt echter anders indien de dienst IZ specifiek vraagt naar informatie, zoals in het eerste voorbeeld de bankafschriften. Levert betrokkene de gegevens dan niet binnen de termijn aan dan is sprake van termijnoverschrijding en een maatregel van 10%.

Procedure (W3.3.6)

Toepassing

Een maatregel wordt toegepast op de volledige basisuitkering en gemeentelijke toeslag inclusief vakantiegeld en vóór eventuele aftrek van inkomsten. De ingangsdatum is, gerekend vanaf de datum van de maatregelbeschikking, in beginsel de eerste van de volgende maand.

Individualisering

Van een groot aantal maatregelwaardige gedragingen is in beginsel de hoogte van de maatregel vastgesteld. Ook de maatregelduur staat in beginsel vast. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken over in beginsel, nu elke maatregelwaardige gedraging dient te worden afgestemd op de individuele omstandigheden, zie Wegingsfactoren. Bij de maatregelweging dienen de volgende punten aan de orde te komen:

- de ernst van de gedraging;
- de mate waarin de gedraging betrokkene valt te verwijten;
- de omstandigheden waarin betrokkene verkeert.

Daarnaast kan een samenloop van verschillende maatregelwaardige gedragingen, een maatregel van een andere uitkeringsinstantie of recidive leiden tot wijziging van de in beginsel aangegeven hoogte van de maatregel.

Zorgvuldigheid

Omdat de maatregel een sanctiemiddel is waarvan de hoogte in aanmerkelijke mate afhankelijk is van de individuele omstandigheden, is zorgvuldigheid vereist. Dit houdt in dat het horen van de bijstandsgerechtigde inzake het waarom van zijn maatregelwaardig gedrag een belangrijk onderdeel is van procedure voorafgaand aan het opleggen van een maatregel. Het verhaal van de bijstandsgerechtigde en eventueel het verhaal van een derde (bv. de ex-werkgever) moet bij de uit te voeren weging worden betrokken. De te betrachten zorgvuldigheid weegt zwaarder naarmate de maatregel ingrijpender is.

Enkele voorbeelden

Verskillende aspecten kunnen van invloed zijn op met name de hoogte van een maatregel. Meer specifiek moet worden gedacht aan:

Hoe concreet is de verplichting voor betrokkene ?

Hoe concreter de verplichting, hoe ernstig het feit dat betrokkene zich er niet aan houdt. Als voorbeeld kan hier worden gedacht aan degene die sec de verplichting heeft naar vermogen te trachten algemeen geaccepteerde arbeid te verwerven ten opzichte van degene die specifiek de verplichting heeft zich bij drie verschillende uitzendbureau's in te schrijven en regelmatig naar werk te informeren;

In hoeverre blokkeert betrokkene met zijn gedrag de verdere arbeidstoeleiding ?

Als voorbeeld kan hier worden gedacht aan de tevens in de amateur-voetbalcompetitie actieve bijstandsgerechtigde, die weigert te werken in een horecagelegenheid, nu hij dan ook evt. op speeldagen dient te werken. Wanneer betrokkene's uitstroom mogelijkheden in hoge mate zijn

gelegen in de horeca wereld en hij dus met dit argument uitstroom richting horeca zwaar bemoeilijkt is dit maatregelwaardiger dan wanneer er op een veelvoud van terreinen arbeidsmogelijkheden liggen;

In hoeverre heeft betrokkene zelf gepoogd het voor hem niet acceptabele aanbod om te zetten naar iets beters ?

Als voorbeeld kan gedacht worden aan de bijstandsgerechtigde die een bepaald aanbod weigert omdat het betekent dat hij dagelijks om half zes thuis moet vertrekken. Indien betrokkene elke vorm van werk waarbij hij rond dit tijdstip moet vertrekken categorisch weigert is dit maatregelwaardiger dan de situatie waarin betrokkene binnen het aanbod heeft gezien in hoeverre ook deeltijdwerk mogelijk is of het werken op latere tijdstippen.

Al deze punten spelen een rol binnen de maatregelweging en kunnen gevolgen hebben voor de ernst van de gedraging dan wel de mate waarin betrokkene het maatregelwaardig gedrag kan worden verweten.